

เครือข่ายพุทธิกา

เครือข่ายพุทธธำ

ฉลาดทำบุญ

ฉลาดทำบุญ
รวมเรื่องน่ารู้ คู่มือทำบุญให้ถูกวิธี

พระชาย วรธมฺโม
พระไพศาล วิสาโล
เรียบเรียง

โอภาส เชฏฐากุล บรรณาธิการ

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ๙๗๔-๙๑๑๘๙-๑-X

พิมพ์ครั้งที่ ๘๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำนวนพิมพ์ ๒,๖๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ จำนวนพิมพ์ ๓,๒๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘๙ มิถุนายน ๒๕๕๖ จำนวนพิมพ์ ๒,๖๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๙๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ จำนวนพิมพ์ ๑,๕๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๙๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๙๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จำนวนพิมพ์ ๑,๕๐๐ เล่ม

โดย
เครือข่ายพุทธิกา

สอบถามรายละเอียดได้ที่ เครือข่ายพุทธิกา
๔๕/๔ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๙ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงอรุณอมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๘๘๒-๔๓๘๗, ๐๘๙-๙๐๖-๓๕๕๘, ๐๘๖-๓๐๐-๕๕๕๘,
๐๘๑-๖๕๔-๗๒๔๑ โทรสาร ๐๒-๘๘๒-๕๐๔๓
อีเมล b_netmail@yahoo.com, budnet2500@gmail.com
เว็บไซต์ www.budnet.org Id line : 0989063488

ร่วมสมทบพิมพ์

๖๐ บาท

พจนา เกียรติประไพ ภาพประกอบ

จัดทำโดย บริษัท เคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๐๒-๒๒๕-๙๕๓๖-๙
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์พิมพ์ดี ๓๐/๒ หมู่ ๑ ถนนเจริญวิถี ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสาคร ๗๔๐๐๐

ฉลาดทำบุญ

รวมเรื่องน่ารู้ คู่มือทำบุญให้ถูกวิธี

พระชาย วรธมฺโม

พระไพศาล วิสาโล

เรียบเรียง

โอภาส เชฏฐากุล บรรณาธิการ

คำนำ

ท่านอาจารย์พุทธทาสกล่าวว่า “คนไทยชอบทำบุญ แต่ไม่ชอบทำกุศล” กุศลในที่นี้ท่านหมายถึงความฉลาด คนเราต้องเรียนรู้ทุกวันจากทุกเรื่องให้ฉลาดขึ้น ฉลาดคือเข้าใจว่าอะไรเป็นอะไร และเห็นแก่ตัวน้อยลง ถ้าเห็นแก่ตัวมากขึ้นแปลว่าโง่งง ความเป็นมนุษย์หมายถึงการมีจิตใจสูง ซึ่งเป็นจุดที่ต่างจากสัตว์ สัตว์ไม่มีบุญมีบาป มีแต่ทำไปตามธรรมชาติ บุญบาปจึงเป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น บุญหรือปญฺญะคือความดี ความดีเป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ อีกคำหนึ่งที่มีความดีก็คือว่าจิตวิญญาณ มนุษย์ขาดความดีหรือจิตวิญญาณไม่ได้ มิฉะนั้นจะขาดความสมบูรณ์ในตัวเอง ทุกวันนั้นมนุษย์เป็นโรคพร่องทางจิตวิญญาณ (spiritual deficiency) ทำให้ขาดความสุขที่แท้ เมื่อพร่องก็ไปหาอะไรมาเติม เช่น ยาเสพติด ความฟุ้งเฟ้อ และความรุนแรง ซึ่งไม่ตรงกับโรค ปญฺหา ยาเสพติด ความฟุ้งเฟ้อ และความรุนแรงจะแก้ไขไม่ได้ราบใดที่มนุษย์ยังเป็นโรคพร่องทางจิตวิญญาณอยู่ การเติมจิตวิญญาณให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเองจึงมีความสำคัญยิ่ง

“ฉลาดทำบุญ” เล่มนี้เป็นคู่มือเพื่อการเติมเต็มทางจิตวิญญาณหรือความดี ถ้าไม่ฉลาด ที่คิดว่าทำบุญกลับกลายเป็นทำบาป เช่น เอน้ำชาวดใส่บาตรพระ เป็นการเบียดเบียนทำให้ท่านต้องถือของหนักกลับวัด ทั้ง ๆ ที่ที่วัดก็มีน้ำอยู่แล้ว แต่ผู้ที่เอน้ำชาวดใส่บาตรเพราะความโง่ที่คิดว่าตัวเองจะได้มีน้ำกินในชาติหน้า การทำเพื่อตัวเองจะได้อะไรเป็นกิเลส การทำบุญนั้นเพื่อลดกิเลส

ที่ว่า ฉลาด นี่คือรู้ว่าบุญคืออะไร ทำกับใคร และทำด้วยอะไร

บุญ โดยความหมายที่ครอบคลุมหมายถึง การให้ การไม่เบียดเบียน และการพัฒนาจิตใจ หรือ ทาน ศีล ภาวนา ทั้งหมดเพื่อลดความเห็นแก่ตัว

ทาน หมายถึงการให้ทั้งปวง เรามักแยกกันว่าให้พระหมายถึงทำบุญ ให้คนอื่นหมายถึงทำทาน แท้ที่จริงทานหมายถึงการให้ทั้งปวง และบุญหมายถึงความดีทั้งปวง คือ ทาน ศีล ภาวนา

ให้ด้วยอะไร ให้ด้วยกาย วาจา ใจ และวัตถุสิ่งของอันไม่เป็นโทษ การคิดเพื่อผู้อื่น เช่นว่า “ฉันจะทำอะไรให้ผู้อื่นได้บ้าง” ถือว่าเป็นปัญญา และบุญอย่างยิ่ง พุดเพื่อยังประโยชน์แก่ผู้อื่น กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น และให้วัตถุสิ่งของอันไม่เป็นโทษ ถือเป็นทานทั้งสิ้น

“ฉลาดทำบุญ” ว่าด้วยสิ่งเหล่านี้ จึงเหมือนเป็นแผนที่เดินทางไปสู่บุญ การที่ท่านพระชาย วรธมฺโม และคณะทำงานอันประกอบด้วย พระไพศาล วิสาโล คุณอรศรี งามวิทยาพงศ์ คุณโอภาส เชฐฐากุล คุณสุรเดช พรทวีทัศน์ และคุณธวัชชัย โตสิทธะกุล มีอุตสาหะเรียบเรียงขึ้น จัดเป็นบุญกิริยาอย่างสูง ขอให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์สมกุศลเจตนาของผู้รจนาและผู้จัดพิมพ์ เกิดทั้งบุญและกุศลไปพร้อมกัน ขออนุโมทนา

วิ.อภ.วิสิ

๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

สารบัญ

คำนำ

ตอนที่ ๑ บุญที่แท้และสังฆทาน

- บุญที่แท้
 - ทำบุญอย่างมีความหมาย ๑๒
 - บุญ ๑๐ วิธี ๑๓
 - บุญและความมุ่งหมายแห่งบุญ ๓ ระดับ ๑๘
 - การตรวจสอบผลบุญ ๒๓
- สังฆทาน
 - สังฆทานคืออะไร ๒๖
 - ถวายสังฆทานอย่างไรให้ได้บุญ ๓๑

ตอนที่ ๒ คิดใหม่ ทำใหม่ ให้ได้บุญ

- การทำบุญในวาระต่าง ๆ
 - งานวันเกิด ๔๒
 - งานแต่งงาน ๔๒
 - งานทำบุญบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ เปิดสำนักงานใหม่ ๔๓
 - ทำบุญใส่บาตรในวันธรรมดาและช่วงเทศกาล ๔๔
 - งานศพ ๔๕
- ไม่ต้องสละเงินก็เป็นบุญได้เหมือนกัน ๔๗

ตอนที่ ๓ ทำบุญ : เรื่องนี้มีคำตอบ

- พิธีกรรมในงานบุญ ๖๐
- ความเชื่อเรื่องการทำบุญ ๖๕
- ทำบุญให้ได้บุญ ๖๙

ภาคผนวก

- พิธีกรรม ๗๖
- เรื่องของคนทำดี ๙๓
- เอกสารประกอบการเรียนเรียง ๑๐๘

ตอนที่ ๑ บุญที่แท้และสังฆทาน

“

ความเห็นที่ตรงถูกต้อง
เป็นลักษณะที่ตัดสินบุญกิริยาวัตถุทุกอย่าง
เมื่อจะทำบุญอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม
บุญนั้นจะมีผลมาก
ก็เพราะความเห็นความเข้าใจถูกต้อง

”

พุทธพจน์

บุญที่แท้

คนไทยหายใจเข้าออกเป็นบุญ นึกถึงการทำบุญอยู่เสมอ ขาดบุญไม่ได้ แต่มักไม่เข้าใจความหมายของ “บุญ” อย่างเช่นเวลาพูดว่า “ทำบุญทำทาน” เรามักเข้าใจว่า ทำบุญ คือ ถวายข้าวของแก่พระสงฆ์ ส่วนทำทาน คือ ให้ข้าวของแก่คนยากคนจน และยังเข้าใจจำกัดแต่เพียงว่าต้องทำกับพระสงฆ์เท่านั้นจึงจะเป็นบุญ

บุญ แปลว่า เครื่องชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด หรือคุณสมบัติที่ทำให้บริสุทธิ์ คำว่า “ทาน” แปลว่า การให้ การสละ การเผื่อแผ่แบ่งปัน จะมอบของให้ใคร หรือจะถวายของให้ใครก็เป็นบุญทั้งนั้น จะต่างกันก็เพียงว่าได้บุญมากบุญน้อยเท่านั้นเอง

ฉะนั้นเวลาพูดว่า ไปทำบุญทำทาน จึงหมายความว่าไปชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ด้วยการแบ่งปันสิ่งของ (ทานมัย) ซึ่งเป็นการแบ่งปันให้ใครก็ได้ และการทำบุญก็ไม่ได้มีความหมายแคบ ๆ แต่เพียงแต่การให้ทานบริจาคสิ่งของแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

□ ทำบุญอย่างมีความหมาย

บุญ มาจากศัพท์ภาษาบาลีว่า “บุญญะ” แปลว่า เครื่องชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ บุญเป็นเครื่องจำกัดสิ่งเศร้าหมองที่เรียกว่า กิเลส ดังนั้นการทำบุญจึงเป็นการช่วยลดละเลิกความโลภ ความเห็นแก่ตัว ความมีใจคับแคบ ความตระหนี่ถี่เหนียว ความหวงแหนยึดติดลุ่มหลงในวัตถุสิ่งของ อันเป็นสาเหตุหนึ่งของความทุกข์ให้ออกไปจากใจ ทำให้ใจเป็นอิสระ พร้อมจะก้าวต่อไปในคุณความดีอย่างอื่นหรือเปิดช่องให้น้ำเอาคุณสมบัติอันดีงามอื่น ๆ มาใส่เพิ่มเติมแก่ชีวิต เป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น

ขณะเดียวกันบุญก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดภาวะนำบุญฯ คนที่ทำบุญมักเป็นคนนำบุญฯ เพราะเป็นบุคคลผู้มีคุณธรรม มีความดี บุญทำให้เกิดภาวะนำบุญฯแก่ผู้ที่ทำบุญสม่ำเสมอและเมื่อได้ทำบุญแล้ว จิตใจก็อิ่มเอิบเป็นสุขที่ประณีตลึกซึ้งขึ้นไป เป็นความสุขที่ยั่งยืนยาวนานและเป็นความสุขที่สงบประณีต

หลวงพ่อบุญทาสพูดถึงวิธีทำบุญ ๓ แบบ ว่า เปรียบเหมือนกับ
บุคคล ๓ ประเภท เอน้ำ ๓ ชนิดมาอบชำระล้างตัว คือ

๑) บุคคลทำบุญเหมือนเอน้ำโคลนมาอบ คือคนที่ทำบุญด้วย
การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เบียดเบียนสัตว์ ฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ และ
เอาเนื้อสัตว์เหล่านั้นมาจัดงานบุญเลี้ยงกัน รวมทั้งมีเล่ห์สหายาเมาด้วย
จนบางครั้งเกิดการทะเลาะวิวาททำร้ายกัน เหล่านี้เป็นการทำบุญด้วยการ
ทำบาป เหมือนกับเอน้ำโคลนมาชำระตัว จะสะอาดได้อย่างไร

๒) บุคคลทำบุญเหมือนเอน้ำเจือด้วยแป้งหอมมาอบ คือคน
ที่ทำบุญด้วยอุปาทาน ยึดมั่นถือมั่นในบุญเป็นอย่างมาก เมาสวรรค์ เมา
วิมาน เป็นการทำบุญด้วยกิเลสหรือความยึดติดอย่างรุนแรง ทำแล้ว
หวังผลเช่นนั้นเช่นนี้ เหมือนเอน้ำที่เป็นเครื่องหอมมาอบชำระกาย จะ
สะอาดได้อย่างไร

๓) บุคคลทำบุญเหมือนเอน้ำสะอาดมาอบ คือคนที่ทำบุญด้วย
ใจสงบร่มเย็น ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นสิ่งนั้นว่าเป็นตัวเราของเรา (อาจจะมีการ
เหมือนกันแต่ไม่ได้เป็นเหตุจริงจึงให้จิตฟุ้งซ่าน หวนไหว หรือยึดติด
เป็นอุปาทาน) เหมือนคนเอน้ำสะอาดมาอบย่อมสะอาดกว่าบุคคล ๒
ประเภทแรก

เราทำบุญแล้วเป็นแบบไหน หรือจะเป็นแบบไหน ต้องเลือก
พิจารณาดูให้ดีๆ

บุญคือการสร้างสรรค์ชุมชน

มีเรื่องเล่าในอรรถกถา ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญรองลงมาจากพระไตรปิฎกว่า ที่หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ชาวบ้านที่กำลังร่วมกันทำงานในชุมชนอย่างขะมักเขม้น มฆมานพช่วยงานอยู่แถวนั้นได้ทำความสะอาดที่ปักเพื่อเตรียมตัวจะปักกลางวันจนสะอาดเรียบร้อยนำพริกผอน แต่เมื่อมีคนเห็นว่าจุดที่มฆมานพทำความสะอาดเป็นสถานที่น่าปักผอนก็เข้ามาใช้มฆมานพต้องออกไปแต่ไม่ไกล จากนั้นมฆมานพก็ไปชำระทำความสะอาดที่จุดอื่นต่อแล้วถูกคนอื่นแย่งเอาที่ไปอีก ก็ไม่ไกล คงย้ายที่ไปเรื่อย ๆ เช่นนี้ พร้อมกับคิดว่าคนเหล่านี้ได้รับความสุขที่ดีแล้ว เขามีความสุขจากที่ของเราจากการกระทำของเรา การกระทำของเราเป็นการกระทำที่เป็นบุญ บุญนี้จึงให้ความสุขแก่เราด้วย

วันต่อมา มฆมานพจึงมาตัดแต่งพื้นที่กลางหมู่บ้านให้เป็นลานสะอาดน่ารื่นรมย์ ให้ทุกคนที่ทำงานได้อาศัยใช้พักผ่อนพร้อมทั้งจัดหาน้ำบำบัดความกระหาย จากนั้นได้ไปพัฒนาถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับทางให้สะดวกแก่ยานพาหนะ อีกทั้งยังสร้างศาลาขึ้นที่สี่แยก เป็นต้น

มฆมานพทำงานมากมาย เป็นเหตุให้กลับบ้านค่ำมืด เพื่อนบ้านถามว่าไปทำอะไรมา ก็ตอบว่า “ไปทำบุญชำระทางสวรรค์” ต่อมา มีชายหนุ่มในหมู่บ้านเห็นด้วยกับวิธีการทำบุญแบบนี้ ก็มาช่วยมฆมานพมากมาย รวมเป็นกลุ่มถึง ๓๓ คน

ตัวมฆมานพเองต่อมาก็กลายเป็นหัวหน้ากลุ่มทำบุญด้วยการสร้างสรรค์ชุมชน ก็ได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี เขาจึงชักชวนชาวบ้านให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันและกัน และร่วมกันละเว้นจากอบายมุข สุรายาเมา สิ่งเสพติดและการพนัน จนชาวบ้านหันมาถือศีลกันทั่วหน้า

ยังไม่หมดแค่นั้น ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ยังรวมตัวกันพัฒนา ปรับปรุงถนนหนทาง สร้างศาลาที่พักตามทาง ขุดบ่อน้ำ สร้างสะพาน ปลูกไม้พุ่ม ไม้กอ ไม้ดอกไม้ประดับต่าง ๆ จนเกิดความสวยงาม

มฆมานพและเพื่อน ๆ ผู้เป็นนักทำบุญทั้งหลายได้ทำบุญด้วยการสร้างสรรค์ชุมชนเช่นนี้ เมื่อสิ้นชีวิตไปแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์ ตัวมฆมานพผู้เป็นหัวหน้านักทำบุญไปเกิดเป็นท้าวสักกะ คือพระอินทร์ในกาลต่อมา

แม้แต่การช่วยกันบริการสถานที่สาธารณะในชุมชนให้เกิดความสะอาด สะดวก สบาย ก็ยังเป็นบุญ การทำบุญจึงสามารถทำได้ไม่จำกัดสถานที่ ไม่จำกัดกาล และยังมีรูปแบบวิธีการที่สร้างสรรค์มากมาย

□ บุญ ๑๐ วิธี

ตามหลักพุทธศาสนา มีการทำบุญด้วยกัน ๑๐ วิธี เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ (สิ่งอันเป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ ๑๐ ประการ) คือ

๑. **ให้ทาน** แบ่งปันผู้อื่นด้วยสิ่งของ ไม่ว่าจะเป็นให้ใครก็เป็นบุญ (ทานมัย) การให้ทานเป็นการช่วยขัดเกลาความเห็นแก่ตัว ความคับแคบ ความตระหนี่ถี่เหนียว และความติดยึดในวัตถุ นอกจากนี้สิ่งของที่เรแบ่งปันออกไปก็จะเป็นประโยชน์กับบุคคลหรือชุมชนโดยรวม

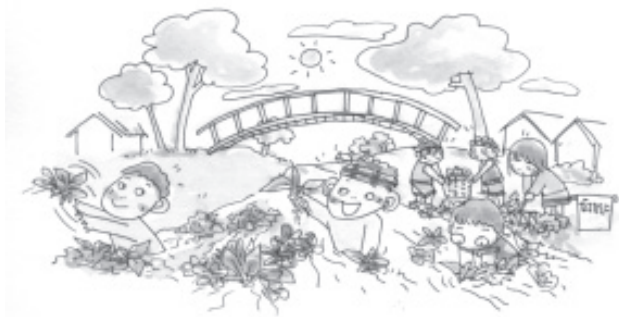
๒. **รักษาศีล** ก็เป็นบุญ (ศีลมัย) เป็นการฝึกฝนที่จะ ลด ละ เลิก ความชั่ว ไม่ไปเบียดเบียนใคร มุ่งที่จะทำความดี เพื่อเพื่อแผ่ผู้อื่น เป็นการหล่อเลี้ยงบ่มเพาะให้เกิดความดีงามและพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่ให้ตกต่ำ

๓. **เจริญภาวนา** ก็เป็นบุญ (ภาวนามัย) การภาวนาเป็นการพัฒนาจิตใจและปัญญา ทำให้จิตสงบ ไม่มีกิเลส ไม่มีเรื่องเศร้าหมอง เห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ผู้ที่ภาวนาอยู่เสมอย่อมเป็นหลักประกันว่า จิตจะมีความสงบ ชีวิตมีความสุข คุณภาพชีวิตดีขึ้น สูงขึ้น

๔. **อ่อนน้อมถ่อมตน** ผู้น้อยอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็แสดงออกในความมีเมตตาต่อผู้น้อย และต่างก็อ่อนน้อมต่อผู้มีคุณธรรม รวมถึงการให้เกียรติ ให้ความเคารพในความแตกต่างซึ่งกันและกันทั้งในความคิด ความเชื่อและวิถีปฏิบัติของบุคคลและสังคมอื่น เป็นการลดความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตน ก็เป็นบุญ (อปจายนมัย)

๕. ช่วยเหลือสังคมรอบข้าง ช่วยเหลือสละแรงกาย เพื่องานส่วนรวม หรือช่วยงานเพื่อนบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ ก็เป็นบุญ (ไวยาวัจฉัย)

๖. เปิดโอกาสให้คนอื่นมาร่วมทำบุญกับเรา หรือในการทำงานที่เปิดโอกาสให้คนอื่นมีส่วนร่วมทำ ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วด้วย ก็เป็นบุญ (ปัตติทานมัย)

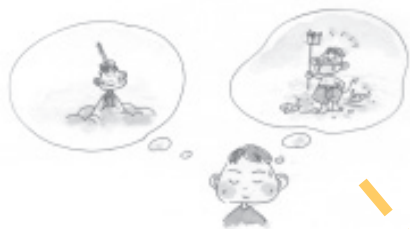

๗. ยอมรับและยินดีในการทำความดี หรือทำบุญของผู้อื่น การชื่นชมยินดีหรืออนุโมทนา ไม่อิจฉาหรือระแวงสงสัยในการทำความดีของผู้อื่น ก็เป็นบุญ (ปัตตานุโมทนามัย)

๘. ฟังธรรม บ่มเพาะสติปัญญาให้สว่างไสว ฟังธรรมะ ฟังเรื่องที่ตีมีประโยชน์ต่อสติปัญญา หรือมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นความจริง ความดี ความงาม ก็เป็นบุญ (ธรรมสวนมัย)

๙. แสดงธรรม ให้ธรรมะ
และข้อคิดที่ดีกับผู้อื่น แสดงธรรม
นำธรรมะไปบอกกล่าว เพื่อแผ่
ให้คนอื่นได้รับฟัง ให้เขาได้รู้จัก
วิธีการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นเรื่อง
ของความจริง ความดี ความงาม
ก็เป็นบุญ (ธรรมเทศนามัย)

๑๐. ทำความเห็นให้ถูกต้องและเหมาะสม มีการปฏิบัติ แก้ไข
ปรับปรุงพัฒนาความคิดเห็น ความเข้าใจให้ถูกต้องตามธรรม ให้เป็น
สัมมาทัศนะอยู่เสมอ เป็นการพัฒนาปัญญาอย่างสำคัญ ถือเป็นบุญด้วย
เช่นกัน (ทฤษฎีธรรม)

ทฤษฎีธรรมหรือสัมมาทัศนะ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำบุญ
ทุกชนิดและทุกโอกาส จะต้องประกอบและประกอบเข้ากับบุญกิริยาวัตถุ
ข้ออื่นทุกข้อ เพื่อให้งานบุญข้อนั้น ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องตามความหมาย
และความมุ่งหมาย พร้อมทั้งได้ผลถูกต้อง

การทำบุญ ๑๐ ประการนี้ สามารถสรุปเป็นข้อความคล้องจองกันว่า

๑) แบ่งปันกันกิน	๒) รักษาศีล คือ กาย วาจา
๓) เจริญสมาธิภาวนา	๔) กาย-วาจา-ใจอ่อนน้อม
๕) ยอมตนรับใช้	๖) แบ่งให้ความดี
๗) มีใจอนุโมทนา	๘) ใฝ่หาฟังธรรม
๙) นำแสดงออกไม่ได้เว้น	๑๐) ทำความเห็นให้ถูกต้อง

□ บุญและความมุ่งหมายแห่งบุญ ๓ ระดับ

๑. เราทำบุญก็เพื่อประโยชน์สุขปัจจุบัน (ทิฏฐธัมมิกัตถะ) คือ เพื่อ
ให้เกิดโภคทรัพย์ ความอยู่ดีมีสุข และคำชื่นชมสนองตอบกลับมา นั่นคือ
คุณภาพชีวิตที่ดี เศรษฐกิจที่ดี และการยอมรับที่ดีจากสังคมรอบข้างที่
เราอยู่ ที่สุดก็เพื่อให้คนเรารู้จักเห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือกันฉันพี่น้อง
คนที่เดือดร้อนก็ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ถูกทอดทิ้ง มีชีวิตอยู่ร่วมกัน
เป็นสังคมที่มีความสุข เพราะคนเราในโลกต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันด้วย
ความเอื้ออาทรต่อกัน จะอยู่แบบตัวใครตัวมันไม่ได้

๒. เราทำบุญเพื่อประโยชน์สุขที่สูงขึ้น (สัมปรายิกัตถะ) นั่นคือในระดับจิตที่สูงขึ้นไป เพื่อเราจะได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาตัวเองให้เจริญเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอบอุ่นสบายซึ่งสุขใจด้วยศรัทธา ภาควิมจิ อัมมิจิ แก่ลัทธิลัทธิในใจในชีวิตที่ได้ทำบุญ โดยกินความรวมถึงจุดหมายต่อมาเมื่อละโลกนี้ไปแล้วด้วย

๓. เราทำบุญเพื่อประโยชน์อย่างยิ่ง (ปรมัตถะ) คือ ประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของชีวิต ได้แก่ การรู้แจ้งสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันคติธรรมตาของโลกของสังขารธรรม ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต มีจิตเป็นอิสระปลอดโปร่งผ่องใส ไม่หวั่นไหวไปกับความผันผวนปรวนแปรของชีวิต หรือการพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักในชีวิต ไม่ถูกบีบคั้นด้วยความยึดมั่นของตนเอง เย็นสว่างไสวโดยสมบูรณ์

ความมุ่งหมายของบุญทั้ง ๓ ระดับนี้ เราจะเห็นได้จากพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่มุ่งประโยชน์ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุ หรือความเป็นอยู่ ด้านสังคม ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ทั้งหมดนี้ล้วนมีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตและสังคม อันไม่อาจขาดด้านใดด้านหนึ่งไปได้ พุดง่าย ๆ คือพิธีกรรมทางพุทธศาสนามุ่งให้เกิดประโยชน์ครบถ้วนอย่างเป็นองค์รวมตามความมุ่งหมาย

ประโยชน์ทั้ง ๔ ด้านนี้เรายังเห็นได้จากประเพณีพิธีกรรมของชุมชน เช่น ลอยกระทง บุญบั้งไฟ กล่าวคือ ไม่เพียงแต่มีจุดมุ่งหมายอนุรักษ์น้ำหรือเพื่อให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่โดยตรงเท่านั้น ยังเอื้อให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวในชุมชนและมีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้เกิดความมั่นใจในชีวิต รวมทั้งมีการปลูกฝังศรัทธาที่ศรัทธาที่เคารพธรรมชาติ และจิตสำนึกต่อชุมชน ซึ่งล้วนเป็นคติที่สำคัญในการดำเนินชีวิต

โดยสรุปแล้ว ปุณฺชนคนเราทำบุญก็เพื่อ “ตัวเอง”

แต่คงดีกว่าถ้าเราทำบุญเพื่อ “พัฒนาจิต”

และคงดียิ่งขึ้นไปอีก ถ้าเราทำบุญเพื่อพัฒนา “สติปัญญา” ไปด้วย

และคงดีที่สุด ถ้าเราช่วยกันทำบุญทุกรูปแบบ (บุญกิริยาวัตถุ ๑๐)

เพื่อช่วยเหลือสังคมให้สงบสุข และดีไปด้วยพร้อม ๆ กัน

□ การตรวจสอบผลบุญ

การวัดว่าได้บุญมาก-บุญน้อย มีหลักเกณฑ์สำหรับวัดอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. ปฏิภาหคือผู้รับ เป็นผู้มีศีล มีคุณธรรม มีความดี เราได้บุญมาก ทั้งนี้ไม่จำกัดว่าปฏิภาหจะต้องเป็นพระสงฆ์เสมอไป อาจเป็นสามเณร แม่ชี หรือคฤหัสถ์ชาวบ้านก็ได้ แต่หากปฏิภาหเป็นคนไม่มีศีล เราก็ได้บุญน้อย เพราะเขาอาจอาศัยผลจากของเราให้ไปทำสิ่งไม่ดี เช่น ได้อาหารไปกิน มีแรง ก็หันไปทำการร้ายได้อีก อย่างนี้เราก็คือได้บุญน้อย เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์ของที่มอบให้ มีความบริสุทธิ์ ได้มาโดยสุจริต เป็นของดีมีประโยชน์ มีคุณค่า และมีความเหมาะสมกับผู้รับ เช่น ถวายจีวรแก่พระสงฆ์ ให้เสื้อผ้าแก่เด็ก ๆ เช่นนี้ย่อมได้บุญมาก

๓. ทายกคือผู้ให้ เป็นผู้มีศีล มีธรรม มีเจตนาที่เป็นบุญเป็นกุศล ตั้งใจดี ยิ่งถ้าเจตนาอันประกอบด้วยปัญญา ก็มีคุณสมบัติดีประกอบมากขึ้น ก็ยิ่งเป็นบุญมากขึ้น

ยังมีวิธีตรวจสอบบุญที่สมบูรณ์อีกวิธีหนึ่ง โดยการตรวจสอบด้านจิตใจของผู้ให้ว่ามีเจตนาเป็นอย่างไรบ้าง คือ

๑. เจตนาก่อนให้ (บุพเจตนา) ตั้งแต่ตอนแรก เริ่มต้น ตั้งใจดี มีศรัทธา มีความเลื่อมใส จิตใจเบิกบาน ตั้งใจทำจริง มีศรัทธามาก

๒. เจตนาขณะให้ หรือขณะถวายของให้ ก็จริงใจจริงจัง ตั้งใจทำด้วยความเบิกบาน ผ่องใส มีปัญญา รู้เข้าใจ (มูญจนเจตนา)

๓. เมื่อมอบของไปแล้ว หรือถวายของให้แล้ว หลังจากนั้นระลึกขึ้นเมื่อใด จิตใจก็อึดเฝ้าผ่องใสขึ้น เกิดความภูมิใจในทานที่ให้ไปว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้รับจริง ๆ ระลึกได้เมื่อใดก็ได้บุญเพิ่มขณะนั้นแล (อปราปรเจตนา)

ทั้งหมดนี้คือองค์ประกอบที่จะทำให้เราได้บุญมากหรือน้อย

ละบาปีก่อนทำบุญ

เมื่อเราไปทำบุญที่วัดไม่ว่าจะเป็น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ถวายสังฆทาน ถวายพระพุทธรูป หรือแม้แต่นิมนต์พระมาทำบุญที่บ้าน รวมทั้งงานพิธีกรรมต่าง ๆ ก็ต้องเริ่มต้นด้วยการสมาทานศีล ๕ เสียก่อนทุกครั้ง นั่นเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งว่า จะทำบุญทั้งทีก็ต้องเริ่มต้นละบาปีก่อน คือการเข้ามาอยู่ในศีลในธรรม เพื่อว่าการทำบุญนั้นจะได้เกิดอานิสงส์สูง

การสมาทานศีลก่อนทำบุญทุกครั้ง ก็เปรียบได้กับการเตือนสติคนทำบุญให้ระมัดระวังการทำความชั่วทำบาป เมื่อตั้งใจทำบุญแล้วก็มีควรพลัดหลงกลับไปทำบาปเบียดเบียนใครอีก หรืออีกนัยหนึ่งคือละบาปีก่อนทำบุญนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาทำบุญ หรือหนทางใด ๆ ที่จะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เพียงเพื่อจะนำเหตุปัจจัยเหล่านั้นไปทำบุญ ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะจะกลายเป็นการทำบุญที่ขาดทุนคือได้บาปมากกว่าได้บุญ

แม้แต่ โอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งเป็นคำสอนอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติตนไปสู่พระนิพพาน ส่วนที่รู้จักกันกว้างขวางมีใจความ ๓ ประการ ว่า

๑. การไม่ทำความชั่วทั้งปวง
๒. การบำเพ็ญแต่ความดี
๓. การทำจิตของตนให้ผ่องใส

คำสอนดังกล่าวนี้ยังต้องเริ่มต้นด้วยการละเลิกทำชั่วก่อนเช่นกัน หากไม่แล้วการทำบุญไปด้วยทำบาปไปด้วยก็คงไม่มีความหมายอะไรแก่ชีวิต

สังฆทาน

□ สังฆทานคืออะไร

สังฆทาน คือการถวายสิ่งของแก่หมู่พระภิกษุสงฆ์ เป็นการถวายกลาง ๆ ไม่จำเพาะเจาะจงภิกษุรูปหนึ่งรูปใด เมื่อถวายให้แล้วก็ถือว่าพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปมีสิทธิ์ใช้สอยสิ่งของเหล่านั้นตามสะดวก อาจจะมีเพียงตัวแทนสงฆ์เพียงรูปเดียวมารับประเคน ก็ถือว่าเป็นสังฆทานเหมือนกัน

มีทานอีกรูปแบบหนึ่งที่คล้าย ๆ สังฆทาน เป็นทานที่มีอาณาเขตกว้างขวางกว่า คือทานที่ให้แก่มุ่พวทที่ไม่เฉพาะกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรียก สาธารณทาน เป็นทานที่ไม่จำกัดเฉพาะในรั้ววัด เป็นการให้ที่ไม่มีขอบเขต สังฆทานเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณทานเช่นนั้น

ส่วนการถวายทานที่ให้เฉพาะพระภิกษุสงฆ์รูปนั้นรูปนี้ เรียก ปาฏิบุคคลิกทาน มีอานิสงส์น้อยกว่าทาน ๒ ประเภทข้างต้น เพราะเป็นการจำกัดเฉพาะบุคคลว่าต้องเป็นคนนั้นคนนี้ การให้ทานแก่ส่วนรวมย่อมได้อานิสงส์มากกว่า

คราวที่พระนางปชาบดีโคตมี พระแม่น้าของพระพุทธเจ้าปิ่นฝ้าย ทอเป็นจีวร แล้วนำไปข้อมตังใจถวายแด่พระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงรับ ตรัสว่าให้ถวายแก่สงฆ์คือหมู่พระแทน พระนางเสียใจ แต่เมื่อทราบว่าถวายแก่สงฆ์มีผลมาก นางจึงคลายความเศร้าโศก

พระสงฆ์บางรูป แม่ชีบางท่าน พระวาสาบางคน ทำงานให้กับชุมชน ไม่รู้จักเห็นเด่นเหยียด ความคิดในทางสะสมเพื่อตัวเองไม่มี บางท่านก็เลี้ยงเด็กกำพร้า บางท่านทั้งเลี้ยงทั้งสอน เมื่อเราบริจาคทรัพย์ให้ท่าน ท่านก็ใช้ทรัพย์นั้นให้เป็นประโยชน์ไปกับกิจการช่วยเหลือสังคมที่ทำอยู่ ท่านเป็นเพียงคนกลางที่คอยแบ่งปันจากคนมั่งมีเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้ขาดแคลน การทำบุญกับผู้ทำประโยชน์แก่ชุมชนนับเป็นสังฆทานที่ได้บุญไม่ใช่น้อยเพราะบุญได้แผ่ขยายกว้างออกไป ช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้ทุกข์ยากเหล่านั้นดีขึ้นและเป็นการช่วยสังคมไปด้วยในตัว

เดี๋ยวนี้เวลาพูดถึง “สังฆทาน” พวกเราจะนึกถึงถังสี่เหลี่ยม ๆ ภายในบรรจุข้าวของเครื่องใช้มากมาย จนล้นออกมาปากถัง แล้วมีพลาสติกใส่หุ้มทับอีกที

แท้จริงแล้วของที่ จะถวายหมู่พระสงฆ์โดยไม่เจาะจงที่เรียกว่าสังฆทานนั้น คืออะไรก็ได้ที่เหมาะสมกับชีวิตสมณะ ไม่จำเป็นต้องเป็นถังสี่เหลี่ยม ๆ ที่วางขายตามหน้าร้านสังฆภัณฑ์เสมอไป

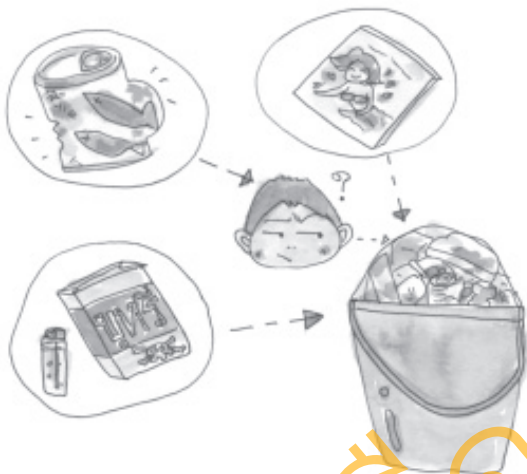
แต่สำหรับ “สังฆทานถังสี่เหลี่ยม” ที่ชาวพุทธนิยมซื้อไปถวายพระสงฆ์นั้น ท่านทราบหรือไม่ว่ามีบางสิ่งบางอย่างไม่ชอบมาพากลอยู่ในนั้น เรามาดูซิว่าในถังสังฆทานสี่เหลี่ยม ๆ หนึ่งใบ มีอะไรอยู่ข้างในบ้าง

“ถังสี่เหลี่ยม” ที่มีวางขายตามร้านสังฆภัณฑ์นั้น บางร้านจะยัดหนังสือพิมพ์หรือกระดาษแข็งเข้าไว้เต็มกันถึง ส่วนที่เป็นสังฆทาน หรือข้าวของเครื่องใช้จริง ๆ จะถูกบรรจุไว้แถวขอบปากถังเพื่อให้ดูว่ามีของใช้มากมายจนล้นปากถัง แล้วเอาพลาสติกใส่หุ้มอีกทีเพื่อไม่ให้ของล้นจนหก แต่จริงแล้วมีของใช้ไม่กี่ย่างเท่านั้นเอง

ข้าวของเครื่องใช้ที่บรรจุมักเป็นของคุณภาพต่ำ เช่น ทางผงชักฟอก รูปเทียนคุณภาพต่ำ แปรงสีฟันที่ขนแปรงแข็งโป๊ก ผ้าอบน้ำฝนที่บางเบาจนน่าวิตกว่าพระนั่งสรงน้ำเมื่อใดคงได้ไปแต่ไม่เปลือยเมื่อนั้น หรือบางทีอาจเป็นผ้าอบน้ำฝนสีเหลืองที่ใส่มาพอเป็นพิธีคือขนาดกว้างยาวไม่เกิน ๑ เมตร ที่นำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ น้ำปลาราคาถูกที่ต้อกว่าเป็นน้ำใส่สึลละลายเกลือ ข้าวสารที่ใส่มาแค่ถุงเล็ก ๆ หยิบมือเดียวพอเป็นพิธีเหมือนกับผ้าอบน้ำฝนที่ถูกใส่มา และบางครั้งก็เป็นเศษข้าวสารหัก ถ้าสังเกตดูดี ๆ บางถังจะมีเกลือปนใส่มาให้เป็นลิบถุง ใส่เพื่อเกลือปนจะได้กินพื้นที่เยอะ ๆ จะได้ไม่ต้องใส่ของใช้อื่นเพิ่มเติม เพราะเกลือปนมีราคาถูก

นอกจากนี้ข้าวของที่ไม่จำเป็นอื่น ๆ ก็มีใบชารสเข้มข้นที่ความเป็นจริงแล้วพระและสามเณรไม่ค่อยชงกันเลย และมักจะถูกทิ้งไปอย่างไม่ได้ประโยชน์ น้ำบรรจุขวดที่มีกลิ่นผงชักฟอกอันเนื่องมาจากการบรรจุอยู่ในถังที่อับพร้อมด้วยผงชักฟอก ๑ กล่อง เมื่ออากาศร้อนทำให้กลิ่นของผงชักฟอกเข้าไปในขวดน้ำ กลายเป็นน้ำที่มีกลิ่นผงชักฟอกไม่เหมาะแก่การบริโภคในเวลาต่อมา กล่องสบู่ก็เป็น “บริวารล้นวัด” อีกชิ้นหนึ่ง มีกล่องหนึ่งก็ได้ใช้เกือบตลอดชีวิตของการเป็นพระ ไม่จำเป็นต้องถวายบ่อยก็ได้ ได้มาก็ล้นวัดไม่รู้จะเอาไปไว้ไหนดี

ความไม่ชอบมาพากลของ “สังฆทานถังสี่เหลี่ยม” เกิดจากความรู้ที่ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรไปถวายพระดี เลยต้องอาศัยเครื่องสังฆทานที่มีจำหน่ายตามร้านบรรจุให้สำเร็จรูป เพื่อจะได้ไม่ต้องเล่นเกมเดาใจพระ อีกทั้งการบรรจุถึงก็ทำให้เรียบร้อยสวยงาม ซื้อง่ายก็ถือไปถวายปั๊บ เข้ากับยุคสมัยบริโภคนิยมพอดี ไม่ต้องเสียเวลาไปซื้อหามาประกอบให้ลำบาก

แต่ความที่คนซื้อไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ซื้อ ก็เลยเป็นช่องว่างที่เปิดโอกาสทองให้กับร้านค้าเอารถเอาเปรียบผู้บริโภคโดยอัตโนมัติ คนซื้อไม่มีทางรู้หรือกว่า “สังฆทานถึงเหลือ” ที่ซื้อไปถวายพระ ช่างในมีของที่จำเป็นสำหรับพระจริง ๆ สักก็อย่าง มีของที่มีคุณภาพมากแค่ไหน หรือมีจำนวนสิ่งของที่คุ้มกับราคาที่ร้านค้าตั้งไว้หรือไม่

ส่วนพระสงฆ์นั้นเล่า เมื่อรับพระเคนสังฆทานเสร็จ โยมลากลับเปิดถึงออกดูเจอแต่สิ่งของที่ใช้ได้เพียงไม่กี่ชิ้น ชำของบางอย่างก็ไม่มีคุณภาพดีพอ บ่อยครั้งที่พระท่านต้องจ่ายปัจจัยไปซื้อหามาใช้เองหรือบางครั้งก็มีแต่มันกระดาดชำระใส่มาเต็มได้ถัง หรือมีแต่เกลือถุงเล็ก ๆ หลายสิบถุง หรืออย่างที่หนังสือพิมพ์เคยลงข่าวว่ามีหนังสือไปใส่มาในถังสังฆทานด้วย จะบอกให้โยมรับรู้แต่โยมก็กลับบ้านไปเสียแล้ว

□ ถวายสังฆทานอย่างไรให้ได้บุญ

ถึงเวลาต้องมาทบทวนการทำสังฆทานกันเสียที สังฆทานที่ดีไม่จำเป็นต้องมีของถวายมากมายขอเพียงเป็นของจำเป็นและมีคุณภาพเท่านั้น ก็พอ และการเลือกซื้อของมาประกอบเป็นสังฆทานเองจะได้ของดีมีคุณภาพกว่าการไปซื้อ “ถังเหลืองๆ” ตามร้านสังฆภัณฑ์

จัดสังฆทานให้ได้ประโยชน์

ข้าวของเครื่องใช้ที่ซื้อหามาจัดเป็นสังฆทานได้

สบู่ จัดเป็นเครื่องประทีนผิว แต่พระก็ใช้ได้เพื่อทำความสะอาด และระงับกลิ่นกาย

ยาสีฟัน ชนิดผงหรือแบบหลอดก็ได้ ยาสีฟันสมุนไพรก็น่าสนใจ

แปรงสีฟัน เลือกชนิดขนแปรงอ่อนๆ จะได้สบายเหงือก

ยาสระผม เอาไว้ใช้เวลาโกนศีรษะจะได้โกนได้ง่ายขึ้น

ใบมีดโกน เป็นของจำเป็นมาก เพื่อใช้โกนศีรษะ

ผงซักฟอก ใช้ซักจีวรเพื่อความสะอาด

เครื่องต้มสมุนไพรพร้อมซอง ชิงผง ชารางจืด มะตูม เป็นต้นผลิตออกมาหลายประเภท หรือจะใส่เครื่องต้มรสช็อกโกแลตก็ได้ อย่าลืมดูวันหมดอายุก่อนซื้อด้วย

ผ้าอาบน้ำฝน เลือกที่เนื้อหนาๆ หรืออาจเลือกซื้อเป็นสบง (ผ้าถุง) หรือจะเป็นอังสะก็ได้ เพราะพระท่านมักจะมีผ้าอาบน้ำฝนอยู่มากแล้ว จะขาดแคลนก็คือสบง อังสะ ถ้าถวายให้สามเณรก็จัดเหมือนพระเช่นกัน

ถวายสังฆทานแม่ชี ก็เปลี่ยนจากผ้าเหลืองเป็นชุดแม่ชี ซึ่งหาซื้อได้จากวัดบวรนิเวศหรือที่สถาบันแม่ชีไทย หากหาซื้อไม่ได้ก็เปลี่ยนเป็นผ้าขาวเนื้อดีตามร้านขนาด ๒ - ๔ เมตรแทน จากนั้นแม่ชีท่านจะนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อ ผ้านุ่ง ผ้ายกรอง ตามสมควร หนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หรือหนังสือความรู้ต่างๆ ที่คิดว่าพระสงฆ์ควรรับรู้เพื่อนำไปบอกกล่าวแก่ญาติโยมได้

ยาสมุนไพรต่างๆ รวมทั้งยาแผนปัจจุบัน

เครื่องเขียน สมุด ปากกา ดินสอ รวมทั้งของจตุรพักต

ไฟฉาย ถ่านไฟฉาย เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับวัดชนบทและวัดป่า จาน ชาม ช้อน ส้อม อาจสอบถามดูว่าวัดนั้นๆ ต้องการจำนวนมากหรือไม่ จะได้จัดเป็นชุดใหญ่ถวายเป็นของสงฆ์เพื่อให้ชาวบ้านหยิบยืมได้ด้วยในงานบุญประเพณีต่างๆ รวมทั้งเครื่องมืองานช่าง เช่น ค้อน ตะปู ไขควง หรืองานเกษตร เช่น จอบ เสียม พลั่ว และอุปกรณ์งานทำความสะอาด เช่น ไม้กวาดอ่อน ไม้กวาดแข็ง ถังขยะ ที่ตักผง ฯลฯ เหล่านี้ก็สามารถจัดถวายเป็นสังฆทานได้เหมือนกัน

ของอื่นๆ ที่มักนิยมใส่ก็มี ข้าวสาร หัวหอม กระเทียม น้ำมันพืช น้ำตาลเกลือ ที่จัดว่าเป็นของแห้งเก็บไว้ได้นาน ของเหล่านี้ถ้าพระท่านใช้ไม่ทัน ท่านก็มักจะเก็บรวบรวมนำไปบริจาคต่างจังหวัดอีกที นับเป็นวงจรบุญไม่มีที่สิ้นสุด

จัดเรียงข้าวของที่ซื้อมาลงในภาชนะชักผ้าที่ซื้อมาต่างหาก อาจจะเป้นถังหรือกะละมังก็ได้ แล้วนำไปถวายได้ทันที

ของที่ควรลดละเลิกในสังฆทาน

ข้าวของบางอย่างที่ควรหลีกเลี่ยงไม่นำมาประกอบเป็นสังฆทาน

บุหรี ยาเสพติด เครื่องดื่มชูกำลังทุกประเภท

ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุด้วยโฟม เพื่อหลีกเลี่ยงมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

อาหารกระป๋อง ผลไม้กระป๋อง เพราะเป็นอาหารที่มีสารกันบูด สารเคมี ไม่ส่งผลดีต่อสุขภาพ ใส่เป็นผลไม้สดจะดีกว่า ถ้าในวัดมีครัวอาจซื้อผักสดเข้าครัวก็ได้

ใบชา พระไม่ค่อยได้ชงฉัน ควรเปลี่ยนเป็นเครื่องดื่มสมุนไพรให้ประโยชน์กับสุขภาพมากกว่า

กล่องสบู่ ปรกติพระท่านมีอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องซื้อถวายอีก

เบหมีก็สำเร็จรูป อาหารบิณฑบาตในตอนเช้าเป็นอาหารสดและมีคุณค่ากว่าไม่ควรส่งเสริมให้ท่านฉันอาหารที่มีคุณค่าน้อย น้ำอัดลม น้ำที่ผ่านการปรุงแต่งใส่สี

“

ชนเหล่าใด ปลูกสวน ปลูกป่า สร้างสะพาน
จัดที่บริการน้ำดื่ม และบึงบ่อสระน้ำ ให้ที่พักอาศัย
บุญของชนเหล่านั้นย่อมเจริญงอกงาม
ทั้งคืนทั้งวันตลอดทุกเวลา
ชนเหล่านั้นผู้ตั้งอยู่ในธรรม ถึงพร้อมด้วยศีล
เป็นผู้เดินทางสวรรค์

”

พุทธพจน์

ตอนที่ ๒

คิดใหม่ ทำใหม่ให้ได้บุญ

การทำบุญในวาระต่าง ๆ

□ งานวันเกิด

มักนิยมทำบุญเลี้ยงพระกัน บางคนอาจจะเลือกทำบุญกับสามเณร หรือแม่ชีบ้างก็ได้ มีไม่น้อยที่รวมเพื่อนฝูงญาติมิตรไปเลี้ยงอาหารเด็กกำพร้า หรือผู้สูงอายุที่บ้านพักคนชรา หากต้องการทำบุญที่เป็นประโยชน์ทางสังคมอื่น ๆ ก็สามารถบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของแก่องค์กรสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานที่ทำงานช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวี หน่วยงานป้องกันด้านยาเสพติด หรือหน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านเด็ก ผู้หญิง คนพิการ ฯลฯ

บางคนก็นิยมเอาเงินไปใส่ชีวิตโคกระบือที่กำลังจะถูกฆ่า ส่งเงินไปช่วยโรงพยาบาลช้าง บ้างก็นิยมไปบริจาคโลหิตให้กับผู้นาถาซากไร หรือซื้อหนังสือบริจาคห้องสมุดก็เป็นบุญทางปัญญาอีกทางหนึ่ง การทำบุญที่มีอานิสงส์มาก และเหมาะกับยุคสมัยอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การทำซีดีรอมบรรจุพระไตรปิฎกและอรรถกถา (คัมภีร์ชั้นรอง) แจกแก่วัด โรงเรียน และผู้สนใจ วิธีนี้นอกจากจะเป็นการส่งเสริมพระศาสนาแล้วยังไม่สิ้นเปลืองเงิน เนื่องจากซีดีรอมราคาแผ่นละไม่ถึง ๑๐ บาท อีกทั้งยังทำซ้ำได้ไม่ยาก

ปัจจุบันมีพระไตรปิฎกฉบับซีดีรอมของหลายหน่วยงาน ที่ไม่สงวนลิขสิทธิ์ ผู้มีจิตศรัทธาสามารถนำไปทำซ้ำเพื่อแจกเผยแผ่ได้

การทำบุญที่น่าสนใจยังมีอีกมาก เช่น การสนับสนุนกำลังกายและกำลังทรัพย์เพื่อช่วยงานพระสงฆ์ทำเรื่องการรักษาป่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พระสงฆ์ที่ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย สงเคราะห์ชาวบ้านที่ยากจน พระเหล่านี้มีอยู่มากมายในชนบท แต่ท่านทำงานอย่างเงียบๆ จึงไม่ค่อยได้รับความสนับสนุน นอกจากนั้นเรายังอาจทำบุญด้วยการสนับสนุนการศึกษาของพระเณรและแม่ชี วิธีทำบุญในงานวันเกิดแบบสร้างสรรค์ยังมีให้คิดได้อีกมาก

□ งานแต่งงาน

แน่นอนว่าในฐานะชาวพุทธ ก่อนหรือหลังพิธีสมรสก็ต้องนิมนต์พระมาเพื่อทำบุญอยู่แล้ว นอกจากนี้คู่สมรสยังสามารถจัดของขวัญให้เกิดบุญกุศลได้ด้วย ของขวัญในงานที่มักจะเป็นพวงกุญแจ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ เช่น เทปธรรมะ หนังสือธรรมะ หนังสือต่าง ๆ ที่คิดว่าเหมาะกับผู้รับและเข้ากับบรรยากาศของงานแต่ง จะเป็นวรรณกรรมเด็กก็น่าสนใจ เคยมีคู่บ่าวสาวคนหนึ่งจัดพิมพ์หนังสือ “เจ้าชายน้อย” เป็นของขวัญแจกให้แขกเหรื่อในงาน นอกจากจะเป็นการปลูกนิสัยรักการอ่านให้กับผู้รับแล้ว วรรณกรรมเด็กบางเรื่องยังมีเนื้อหาเก๋ไก๋เหมาะกับบรรยากาศของงานอีกด้วย

□ งานทำบุญบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ เปิดสำนักงานใหม่

หากเราย้อนไปมองงานบุญของคนไทยรุ่นก่อน จะเห็นว่าพิธีกรรมต่าง ๆ มุ่งประโยชน์ให้เกิดทั้งทางด้านวัตถุให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น เกิดความสัมพันธ์กลมเกลียวกันในหมู่ญาติมิตรและชุมชน ทั้งมีความอึดปอดทนจิตใจและได้ข้อคิด คุณธรรมให้เกิดปัญญา

แต่งงานทำบุญบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ หรือเปิดสำนักงานใหม่ที่น่าจะเป็นโอกาสให้เกิดมิติทางสังคมดังกล่าว กลับมีน้อยลง เจ้าภาพมักเน้นเชิญแต่ดวงธุรกิจที่ตัวเองรู้จักไม่ค่อยได้สนใจชุมชนบ้านใกล้เรือนเคียง งานบุญได้เปลี่ยนเป็นการใส่ช่องที่สะดวกสบาย แต่ขาดมิติทางความสัมพันธ์แบบเก่า

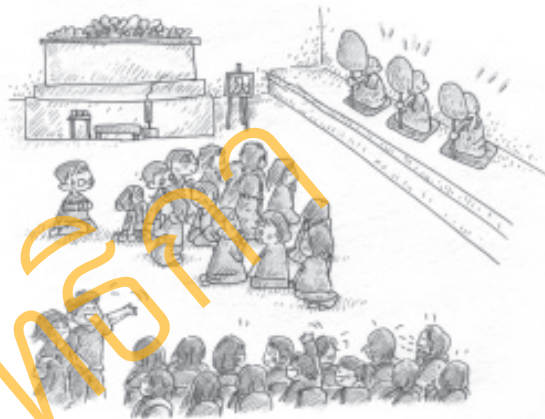
งานทำบุญบ้านหรือทำบุญขึ้นสำนักงานใหม่นอกจากนิมนต์พระมาเจริญพุทธมนต์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่งานแล้ว หากจัดให้มีรายการเสวนาที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับงานก็จะเป็นข้อคิดและประโยชน์แก่ผู้มาร่วมงานและชุมชนไม่น้อย หากเวลาจำกัดและตุน้อยๆ อยู่ๆ เจ้าภาพก็สามารถให้ผู้มาร่วมงานบุญมีส่วนร่วมทางสังคมได้คือ รวมเงินช่วยงานบุญนั้นเป็นเงินกองกลางในการพัฒนาชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น ซ่อมตู้โทรศัพท์สาธารณะ บริการถังเก็บขยะ รวมทั้งการจัดเก็บขยะ หรือดูว่าในชุมชนมีสาธารณูปโภคอะไรที่ยังขาดแคลนก็อาจนำเงินส่วนนี้มาบริหาร นี่ก็เป็นอีกวิธีที่จะทำให้งานบุญของเราเชื่อมโยงกับชุมชนได้

□ ทำบุญตักบาตรในวันธรรมดาและช่วงเทศกาล

การทำบุญตักบาตรถือเป็นประเพณีนิยมและวิถีปฏิบัติของคนไทยมาเนิ่นนาน คนรุ่นก่อนมักจะมีพิธีพืชน์และประเพณีในการทำอาหารถวายพระ ถือเป็นความสุขใจและต้องการให้พระท่านได้ฉันอาหารที่ดีมีประโยชน์และมีความสุข เพื่อให้ผู้ตักบาตรได้รับบุญโดยสมบูรณ์

แต่เดี๋ยวนี้มีความสะดวกมากขึ้น มีร้านค้าที่ขายข้าวถุง แห่ถุงสำหรับใส่บาตรไว้ให้เรียบร้อย โดยมากจะวางแผงในตลาดบริเวณที่พระเดินบิณฑบาตผ่าน เพื่อสะดวกต่อผู้ซื้อจะได้ตักบาตรได้ทันที มีข้ออ้างเถลไถลว่าอาหารเหล่านี้มีความพิถีพิถันประณีตบรรจงในการประกอบและมีความหลากหลายของรายการอาหารมากน้อยเพียงใด ผู้ตักบาตรอาจไม่ค่อยสนใจเพราะไม่ได้ตักบาตรทุกวัน แต่พระที่บิณฑบาตนั้นท่านต้องฉันอาหารซ้ำ ๆ อยู่เสมอ ทำให้การทำบุญกลายเป็นบุญที่ไม่ประณีตโดยไม่รู้ตัว หากเราสละเวลามาปรุงอาหารหรือพิถีพิถันเลือกอาหารในการตักบาตร ก็จะได้รับบุญโดยสมบูรณ์เหมือนคนรุ่นพ่อแม่เราได้ปฏิบัติกันมา

□ งานศพ

การตักบาตรพระตอนเช้าควรเป็นช่วงเวลาของการถวายอาหารสด และมีญาติโยมจำนวนไม่น้อยที่นิยมถวายดอกไม้ ธูปเทียน อาหารกระป๋อง และน้ำบรรจุขวด น้ำแต่งกลิ่นใส่สี ใส่วัตถุกันเสียที่เห็นบรรจุในขวดเหมือน น้ำส้ม หากหลีกเลี่ยงได้ก็ถือเป็นความพิถีพิถันในการใส่บาตร เพราะของบางอย่างเป็นภาระในการถือ โดยเฉพาะน้ำบรรจุขวด บางครั้งพระท่านต้องหิ้วน้ำหลายขวด ซึ่งเป็นภาระที่หนักมาก อาหารและน้ำบางชนิดก็มีคุณค่าทางอาหารต่ำ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพของพระท่านด้วยซ้ำ

สำหรับช่วงเทศกาล ชาวพุทธจะพากันตักบาตรพร้อมกันมากจนอาหารล้นเหลือ ทางที่ดีควรเลือกใส่อาหารแห้งจะดีกว่า เพราะเก็บไว้ได้ในวันถัดไปเพื่อหลีกเลี่ยงอาหารเหลือทิ้ง สำหรับอาหารแห้งในบางวัดจะมีการจัดเก็บไว้บริจาคให้กับถิ่นที่ขาดแคลน เราอาจเสี่ยงไปใส่บาตรวันอื่นที่ไม่ใช่วันเทศกาลแทน หรือเปลี่ยนไปถวายสังฆทานที่วัด ถวายเงินเพื่อการศึกษาของพระเณรในที่มียกย่องทุนเพื่อการศึกษาของภิกษุสงฆ์ หรือไปปฏิบัติธรรม ทำความดีอื่น ๆ ได้อีกมากมาย

หากเราต้องการจะประยุกต์พิธีกรรมในการทำบุญให้เหมาะกับยุคสมัย และเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ คงไม่มีพิธีกรรมใดในเวลานี้ที่สมควรปรับปรุงยิ่งกว่าพิธีศพ โดยเฉพาะในเมือง สิ่งที่เราควรทำคือ ทำให้พิธีต่างๆ สื่อถึงผู้คนมากขึ้น เช่น นอกจากนิมนต์พระมาเทศน์แล้ว ควรนึกถึงการจัดบรรยาย หรือเสนาในงานศพด้วย จะเป็นเรื่องธรรมะล้วนๆ เรื่องสุขภาพหรือคติชีวิตจากประวัติผู้ตายก็ล้วนเป็นประโยชน์และน่าจะได้รับ ความสนใจจากผู้มาร่วมงานศพ แทนที่จะคิดมาสังสรรค์พูดคุยกันเท่านั้น

สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามก็คือ การทำให้งานศพเป็นโอกาสในการทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น การบริจาคเงินในนามของผู้ตายเพื่ออนุรักษสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือผู้ยากไร้ สนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์ หรือสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำงานสงเคราะห์ชุมชน เป็นต้น

แม้แต่พิธีกรรมที่เจ้าภาพมุ่งทำบุญอุทิศแก่ผู้ตาย เช่น ลูกหลานมา
บวชน้ำไฟ ที่มักให้ระยะเวลาสั้นเกินไป ตามโอกาสและเงื่อนไขที่จำกัด
เราอาจเลือกวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัวเราได้และ
ได้ผลบุญทั้งแก่ตัวเราและผู้ตาย ลองพิจารณาตั้งแต่การปฏิบัติธรรมดู

ลมหายใจ อานาปานสติภาวนาอุทิศ
ให้ผู้ตาย ซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ต้อง
ปลีกวิเวก ปลีกงานไปปฏิบัติ อาจปฏิบัติ
หลังกลับจากทำงานก็ได้ หรือเลือกที่จะ

อดอาหารเพื่อเป็นปัจจัยแก่ความสงบในจิตใจ
หรือเพื่อช่วยให้เกิดปัญญาเข้าใจความทุกข์ที่บังเกิดขึ้นแก่ตนเองก็เป็นบุญ
ได้เช่นกัน และสามารถอุทิศให้ผู้ตายได้ หรือหากมีเวลาอีกอาจเลือกไป
ปฏิบัติธรรมเป็นช่วงตามรายการอบรมที่มีจัด เช่น สวนโมกขพลาราม วัด
ทุ่งไผ่ เสถียรธรรมสถาน ศูนย์ปฏิบัติธรรม ธรรมกมล (โคเอ็นก้า) ยุวพุทธิก
สมาคมแห่งประเทศไทย ฯลฯ หรืออาจปฏิบัติอยู่ในวัดใกล้ๆ บ้านก็น่า
สนใจ หากไม่มีเวลาจริงๆ การถือศีล ๘ อยู่ที่บ้านก็มีอานิสงส์ไม่น้อย

สำหรับธรรมเนียมของงานศพที่ต้องเปิดฝาโลงให้ญาติได้เห็นผู้ตาย
เป็นครั้งสุดท้าย ให้ถือว่เป็นโอกาสดีที่จะได้ทำมรณสติ ระลึกถึงความ
ตาย เป็นเรื่องการภาวนาภายในที่จะต้องเผชิญกับอารมณ์โสภณเศร้าแห่งการ

พลัดพราก แต่ถ้ายังทำให้มันคงไม่ได้ การร้องไห้ก็เป็นการปลดปล่อย
ทางอารมณ์ ซึ่งถือเป็นปรกตวิสัยของมนุษย์ปุถุชน หากซอสนสติแห่งการ
รับรู้การร้องไห้นั้นเข้าไปก็ยังถือว่าเป็นจังหวะเหมาะที่จะเรียนรู้ตัวเองอย่าง
มีสติภายใต้ความเศร้าโศกพุ่มพวย

ส่วนใหญ่งานศพจะจัดงานหลายวัน นานเป็นสัปดาห์ ยิ่งจัดหลายวัน
แบบนี้ พิธีกรรมที่ไม่จำเป็นและเป็นการสิ้นเปลืองก็ควรจะนำมาทบทวน
กันบ้าง

การเลี้ยงข้าวต้มหรืออาหารอบตึก (หลังพระสวดเสร็จจบที่สอง)
เจตนาของเจ้าภาพคงต้องการรับรองผู้มาร่วมงานที่อาจจะกินข้าวเย็นไม่ทัน
ก่อนมางานหรือถือเป็นส่วนหนึ่งของการต้อนรับ ถ้าพิจารณาในแง่นี้แล้วจะ
เห็นว่าการเลี้ยงอาหารอบตึกนี้มีความจำเป็นน้อยมาก เพราะผู้มาร่วมงาน
ส่วนใหญ่มักเตรียมพร้อมมาร่วมงานอย่างดีแล้ว โดยมากอาหารที่เตรียมไว้

จะเหลือเป็นภาระแก่เจ้าภาพอีก และการ
เลี้ยงอาหารรอบดึกยังมีส่วนทำให้พิธีเสร็จช้า
ทั้งดูไม่เหมาะสมที่ฆราวาสจะมากินอาหาร
ต่อหน้าพระสงฆ์ที่มาสวดในพิธี

การจัดดอกไม้ประดับในพิธีและโรงศพ บางครั้งก็มากเกินไปจน
จำเป็น หรือพิธีกรรมแบบประเพณีจีน เช่น กงเต็ก ก็น่าจะมีการประยุกต์
ให้เหมาะกับภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาในขณะนี้

สำหรับพวงหรีดที่ผู้มาร่วมงานนำมาเคารพศพ ที่มักนิยมใช้ผ้า
ขนหนูมาประดิษฐ์หรือดอกไม้สด ก็นับว่าได้ประโยชน์อยู่ แต่ถ้ามาก
เกินไปก็จะกลายเป็นของเหลือใช้หรือเน่าเสียได้ หากต้องการให้เกิด
ประโยชน์เต็มที่ในการทำบุญงานศพ เจ้าภาพอาจสอบถามทางวัดว่า
ต้องการอะไรหรือเจ้าภาพตั้งใจจะนำของไปบริจาคใคร ก็อาจจะเขียนแจ้ง
ลงในบัตรเชิญว่า “ขอเชิญบริจาคพันธุ์ไม้อายุจัด แทนพวงหรีด” หรือ
“ขอเชิญบริจาคหนังสือและอุปกรณ์กีฬา มอบให้กับโรงเรียน แทนพวงหรีด”
เพื่อเก็บรวบรวมไปบริจาคให้โรงเรียนที่ขาดแคลนเป็นการทำบุญอุทิศให้
ผู้ตาย วิธีการนี้อาจช่วยลดปัญหา “ขยะพวงหรีด” ได้อย่างสร้างสรรค์ ที่
สำคัญเป็นการเปลี่ยนพวงหรีดให้กลายเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์มากกว่า
พวงดอกไม้ไว้อาลัย แล้วเที่ยวแจกไปตามกาลเวลา

ของแจกในงานศพนอกจากหนังสือธรรมะที่มักจะพิมพ์แจกกัน
พอสมควรแล้ว ก็อาจจะหันไปพิมพ์หนังสือดูแลสุขภาพทางเลือกอื่น ๆ บาง
เดี๋ยวนี้มีพิมพ์ออกมามากมายไม่ว่าจะเป็นอาหารมังสวิรัต ชิวจิต แม็คโคร
ไบโอติก หรืออาจจะเป็นหนังสือแนวอื่นที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อแนวทางการ
ดำเนินชีวิตของมนุษย์ เจ้าภาพบางท่านมีความคิดสร้างสรรค์มาก พิมพ์
ดิ๊กชันนารีแจกโดยเอารูปผู้ตายเป็นปก อย่างนั้นนอกจากเด็กนักเรียนจะได้
ใช้ประโยชน์อย่างสุดคุ้มแล้ว ยังทำให้รู้สึกว่าการตายไม่ได้จากไปไหนอีกด้วย

เจ้าภาพที่ทุนน้อย ก็อาจเขียนบรรยายความรู้สึกของการสูญเสีย
ผู้ตายด้วยตนเอง รวมทั้งบรรยายวินาทีสุดท้ายของเหตุการณ์เสียชีวิตลง
ในกระดาษต้นฉบับ แล้วนำไปถ่ายเอกสารเย็บเป็นเล่มแจกในงานศพก็อาจ
สร้างความแปลกใหม่ได้ไม่น้อย เป็นผลิตภัณฑ์แฮนด์เมดที่เจ้าภาพทำเอง
แจกเองดูน่าประทับใจกว่า เหมาะสำหรับงานศพที่มีแขกผู้มาร่วมงาน
ไม่มากนัก

ถ้าไม่แจกเป็นหนังสือ สิ่งของอื่น ๆ ที่มักแจกในงานศพก็คงไม่พ้น
พวงกุญแจ ด้ายยาหม่อง พระเครื่องทั้งแบบเป็นเหรียญและเนื้อผง หาก
ทุนมากหน่อยแจกเป็นเทพธรรมะก็น่าสนใจ เคยเห็นเจ้าภาพบางงานแจก
สบู่เป็นของที่ระลึกแก่แขกก็ได้ประโยชน์ไม่น้อยทีเดียว เพียงติดสติ๊กเกอร์
ไว้อาลัยมีชื่อผู้ตายกับวันที่ฌาปนกิจไว้ที่สบู่ แล้วแจกผู้มาร่วมงานท่านละก้อน
นับว่าเป็นของแจกงานศพที่ดูเข้าท่าไปอีกแบบ

ไม่ต้องสละเงินก็เป็นบุญได้เหมือนกัน

เรามักคุ้นเคยกับการทำบุญแบบเสียเงิน จนคิดว่าการทำบุญมีแต่เฉพาะเรื่องการให้ทาน ลองย้อนกลับไปดู บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ มีอีกตั้ง ๙ วิธีที่ไม่ต้องเสียทรัพย์ก็เป็นบุญ ส่วนคนที่วิตกกังวลว่าเงินบริจาคจะถูกใช้ไปในจุดประสงค์อื่นที่ไม่เป็นประโยชน์ก็ไม่ต้องวิตกกังวลอีกต่อไป เพราะต่อไปนี่คือวิธีทำบุญแบบไม่ต้องบริจาคเป็นเงิน

ทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้า

หาโอกาสเหมาะๆ ลงขันกับเพื่อน ทำอาหารไปเลี้ยงเด็กตามสถานสงเคราะห์ต่างๆ อาทิ เด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กติดเชื้อ HIV ฯลฯ นอกจากจะได้บุญแล้วยังเป็นการอดทนหับปลายจวักให้เด็ก ๆ ได้ลิ้มรสอาหารจากฝีมือของคุณอีกต่างหาก

โรงพยาบาลหลายแห่ง มีเด็กอ่อนที่ถูกทอดทิ้งเป็นจำนวนมาก เด็กเหล่านี้ไม่ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างที่เด็กทั่วไปได้รับ การไปช่วยอุ้มเด็กเหล่านี้ให้เขาได้รับสัมผัสแห่งความรักและความอบอุ่นบ้าง มีความหมายอย่างมากต่อชีวิตจิตใจของเขา

กิจกรรมสันตนาการ

หากคุณเป็นนักกิจกรรมเก่ามาก่อน ลองหาเวลาว่างไปทำกิจกรรมสันตนาการกับเด็ก ๆ ตามสถานสงเคราะห์ต่างๆ ดูสิ เพราะตามสถาน

สงเคราะห์เหล่านี้เขาต้องการอาสาสมัครไปช่วยงานอยู่แล้ว อาจจะไม่จำเป็นต้องเล่นเกม จะเป็นการวาดภาพ เล่นิทาน นิทานหุ่นกระบอก นิทานหุ่นมือหรืออะไรก็ได้ที่คุณถนัด แล้วแต่ว่าคุณมีความสามารถอะไรจะให้ความบันเทิงและมีสาระแก่เด็ก ๆ

สันตนาการกับผู้ใหญ่

ไม่ว่าจะมีแต่เด็กเท่านั้นที่ชอบสันตนาการ ผู้ใหญ่ก็ชอบเหมือนกัน แต่ผู้ใหญ่ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ คงเคยเห็นนักดนตรีชื่อดังอาสาเข้าไปเล่นดนตรีให้คนในเรือนจำฟัง นั่นแหละ... เดียวนี้ก็มีกลุ่มละครบางกลุ่ม ติดต่องานเข้าไปเล่นละครให้ชาวคุกได้ชมเหมือนกัน หากคุณสามารถในการแสดง บันเทิง หรือสาระที่เป็นประโยชน์ก็สามารถติดต่องานที่เรือนจำเข้าไปแสดงได้ จะได้เป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียดและความหดหู่ ซึมเศร้าอันเกิดจากการถูกจองจำ หรืออยากจะทำบุญด้วยการทำอาหารไปเลี้ยงผู้ถูกคุมขังในเรือนจำก็ได้ เพราะปรกติแล้วอาหารในเรือนจำนั้น คงทราบกันดีว่าไม่ชวนให้เจริญอาหารเท่าไรนัก การนำอาหารไปเลี้ยงผู้ถูกคุมขังก็เป็นเรื่องที่เรือนจำสนับสนุนอยู่แล้ว

เยี่ยมคนชรา

ไม่มีใครที่ไม่แก่ การไปเยี่ยมคนแก่หรือแม่แต่นำอาหารไปเลี้ยงท่านเหล่านั้นที่บ้านพักคนชรา จึงเป็นทั้งบุญและเป็นการให้สติตัวเองไปด้วยในตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สติปัญญาว่าคนเราต้องแก่เดี๋ยวหนึ่งเหี่ยวยาน

สำหรับคนชราซึ่งไม่ค่อยเห็นมีใครเอาดนตรีเข้าไปเล่นให้ฟังบ้าง เรามักเข้าใจว่าโลกของคนแก่จำกัดอยู่แค่ความเงียบสงบเท่านั้น ที่จริงยังมีดนตรีอีกหลายประเภทที่คนชราก็น่าจะฟังได้ไม่ขัดหู อย่างเช่น ชลู่ ไวโอลิน หรือกีตาร์โฟล์คเบา ๆ ใครมีความสามารถตรงนี้ก็ลองทำท่ายตัวเองหน่อย คนทุกเพศทุกวัยล้วนมีดนตรีในหัวใจ เขาจะได้ไม่ถูกเลือกปฏิบัติให้อยู่ในโลกของความเงียบเหงาเหมือนกับที่ถูกพามาส่งให้อยู่ที่บ้านพักคนชราอย่างนี้

ครูข้างถนน

ครูข้างถนนก็เป็นอีก “บุญ” หนึ่งที่คุณก็สามารถทำได้ อย่างน้อยก็ช่วยให้เด็กข้างถนนคนหนึ่งมีเพื่อน มีคนที่รับฟังและพร้อมจะเข้าใจเขา

บริจาคเสียง

เป็นบุญอีกวิธีหนึ่ง คือการอ่านหนังสือออกเสียงบันทึกใส่เทปเป็นห้องสมุดเสียง อันนี้เป็นโครงการที่มีอยู่แล้วของมูลนิธิคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด เปิดโอกาสให้คนตาดีช่วยอ่านหนังสือบันทึกเสียงใส่เทปคาสเซ็ท เทปคาสเซ็ทนี้ก็จะเก็บไว้สำหรับคนตาบอดได้เลือกฟังในห้องสมุดเพื่อคนตาบอด ช่วยให้คนตาบอดได้มีโอกาสอ่านหนังสือได้มากขึ้นโดยคนตาดีช่วยอ่านให้ฟัง

เป็นอาสาสมัครในวัด

หากมีเวลาว่าง และอยากบริหารเวลามาใช้ในงานบุญบ้าง ลองหันไปเป็นอาสาสมัครให้กับวัดที่ทำงานพัฒนาให้กับชุมชนดูบ้าง เช่น วัดที่ดูแลเลี้ยงเด็กกำพร้า วัดที่ดูแลผู้ป่วยเอดส์ วัดที่จัดงานปฏิบัติธรรม หรือแม้กระทั่งเป็นอาสาสมัครในชุมชน

ทำความดีกับคนรอบข้าง

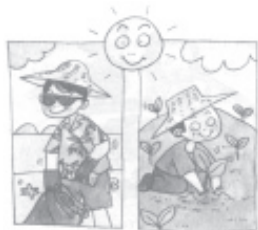
พ่อแม่ พี่น้อง ลูกหลาน มักเป็นบุคคลที่เราละเลยไปโดยไม่ตั้งใจ การหันกลับมาดูแลเอาใจใส่ก็เป็นอีกบุญหนึ่งที่สามารทำได้ง่าย ความต่างวัยระหว่างวัยรุ่นกับคนแก่ ระหว่างพี่กับน้อง ระหว่างเพศชายเพศหญิงและ

อัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง ระหว่างสถานภาพในครอบครัว ระหว่างลัทธิความเชื่อที่ยึดถือ ถึงแม้จะอยู่ในรั้วบ้านเดียวกัน ความต่างเหล่านี้เราสามารถสานความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นได้ด้วยการถามอย่างใส่ใจบ้างว่า “เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง” “ทำงานเหนื่อยบ้างไหม” “สุขภาพเป็นอย่างไรบ้าง” “กินข้าวแล้วหรือยัง” พร้อมกับส่งยิ้มให้หนึ่งยิ้ม คนเราเมื่อเจอกันทุกวันมักไม่เห็นคุณค่าของกันและกัน จนวันหนึ่งต้องจากไปนั้นแหละจึงทำดีให้กันในวันวาระสุดท้าย ทำไมเราไม่ทำดีให้กันตั้งแต่ยังมีลมหายใจอยู่

ปลูกป่ารักษาสีงแวดล้อม

บุญแบบนี้เป็นสิ่งทีโลกกำลังต้องการ อย่างยิ่ง วันหยุดสุดสัปดาห์ ลองชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อน ๆ ไปปลูกต้นไม้ตามวัด สวนสาธารณะ หรืออุทยานแห่งชาติ มีตำรวจคนหนึ่ง ทุกวันจะตื่นแต่เช้ามีดขีรดจักรยานยนต์ ชนกล้าไม่ไปปลูกริมทางข้างถนน และที่สาธารณะซึ่งรกร้าง พอเลิกงานก็ไปปลูกต้นไม้อีก วันหยุดก็ไม่เว้น ทำเช่นนี้ติดต่อมา ๑๕ ปี ปลูกต้นไม้ร่วม ๒ ล้านต้น ทำให้อำเภอทั้งอำเภอซึ่งเคยแห้งแล้งกลับอุดมรสมศรีมด้วยต้นไม้ เมื่อใครมาถาม เขาก็ให้เหตุผลว่า เพราะต้องการทำบุญที่มีผลยั่งยืนถึงลูกหลาน

แนะนำพ่่าสอนความดีให้กัน

การเป็นพ่อแม่ที่มีความรับผิดชอบก็เป้นบุญวิธีอื่นหนึ่ง พ่อแม่ที่ดีคือพ่อแม่ทีมีเวลาให้ลูกสม่าเสมอ ดูแลเอาใจใส่ความเป็นไปของลูก ๆ อย่างพอเหมาะพอดี ไม่ปล่อยทิ้งตามยถากรรมหรือบังคับขู่เข็ญจนเกินเหตุ ไม่ใช่ความรุนแรงกับลูก สอนลูกให้รู้จักรับผิดชอบ ช่วยเหลือตัวเองได้ มั่นใจในตัวเองที เปิดโอกาสให้ลูกได้คิดเองบ้าง พร้อมกับการสอนให้ลูกได้เรียนรู้เรื่องกตัญญูกตเวที คือ รู้คุณและตอบแทนคุณ โดยเฉพาะเรื่องการเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่เฒ่าซึ่งนับเป้นเรื่องสำคัญในระดับครอบครัวจริง ๆ และทีไม่ควรลืมคือ สอนให้ลูกนึกถึงส่วนรวม รับผิดชอบต่อสังคมและเอื้อเพื่อแบ่งปันแก่คนรอบข้าง

ตอบแทนความดี ปรับความเข้าใจ

ความดีทีเราได้รับมาจากผู้อื่นเป้นหนึ่งความดีทีค้างชำระ การตอบแทนความดีต่อผู้มีอุปการะ นอกจากจะเป้นการแสดงความกตัญญูรู้คุณแล้วก็ยังเป็นบุญอยู่ใต้วเอง เป้นการสร้างความสัมพันธ์ในบุญให้เหนียวแน่นยิ่งขึ้นระหว่างเรากับเขา ผู้อุปการะและเช่นกันในความซุ่นซ่องหมองใจบางอย่างก็เป้นหนึ่งกรรมค้างชำระได้ การปรับความเข้าใจ เผยความในใจกับเขาทีเคยมีเรื่องไม่พอใจกันก็ยังไม่พ้นเรื่องของบุญ บุญนี้กินอาณาเขตกว้างขวางจริง ๆ

เรียนรู้และเข้าใจ “เขา”

ให้ความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ และการยอมรับต่อบุคคลผู้ติดเชื้อ HIV รวมทั้งบุคคลทีได้รับความกดดันจากสังคมในรูปแบบอื่น คนทีเพิ่งออกจากเรือนจำ คนชาวผู้หญิง เด็ก คนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ตลอดจนผู้ที่เห็นต่างทางการเมือง ศาสนา และเรื่องเพศ

ทุกวันนี้โลกเปิดเผยมากขึ้น ทำให้เราได้รับรู้ว่าโลกสีหม่นของคนบางกลุ่มทีสังคมหันหลังให้นั้นขาดชีวิตและสีสน้อย่างไร การไม่ยอมรับก็คือบาปและความรุนแรงอย่างหนึ่ง บ่อยครั้งทีคนเราส่งบาปให้กันโดยไม่รู้ตัว อันนำไปสู่ความรุนแรงอื่น ๆ เป้นการตีความหาเราหันมาเปิดใจ เข้าใจเขา เรียนรู้ความแตกต่างด้วยเมตตา เพราะเขาก็คือคนใกล้ชิดในสังคมทีเราต้องคอยดูแลเอาใจใส่ส่งบุญให้กัน

“

คนไทยส่วนมากยังอยู่ในชนบท และคนทุกท้องถิ่น มีชุมชนของตนทุกคน ควรถือเป็นสำคัญว่า ไม่ว่าจะทำบุญอะไรก็ตามที่คิดว่าสำคัญ และก่อนจะไปทำบุญใหญ่โตที่ไหน ขอให้ถามกันว่า พวกเราสามารถทำบุญขึ้นพื้นฐานได้สำเร็จหรือไม่

บุญพื้นฐานที่ว่่านี้คือ กิจกรรมที่จะทำชุมชนให้อยู่ดี และทำชีวิตให้งอกงาม เครื่องพิสูจน์ความสามารถในการ รื้อฟื้นระบบการทำบุญของพุทธบริษัทคือ

- ๑) หันมาทำบุญที่เกื้อกูลต่อชีวิตชุมชนขึ้นเป็นพื้นฐาน
- ๒) ทำบุญเหล่านั้นให้สำเร็จด้วยความร่วมแรงร่วมใจ สามัคคี

- ๓) ทำวัดที่มีอยู่ของชุมชนให้เป็นนาบุญที่แผ่ขยาย คุณภาพชีวิตไปทั่วถึงทุกคน

ถ้าทำ ๓ ข้อนี้ได้ บุญที่แท้ันถูกต้องตามความหมายจะกลับคืนมาอย่างมีชีวิตชีวา พระพุทธศาสนาจะกลับเฟื่องฟูในสังคมไทย และสังคมไทยเองก็จะเข้มแข็ง มั่นคง บรรลุประโยชน์สุขแท้จริง

”

พระธรรมปิฎก
(ป. อ. ปยุตฺโต)

ตอนที่ ๓

ทำบุญ : เรื่องนี้มีคำตอบ

พิธีกรรมในงานบุญ

- มีหลายคนเข้าใจว่า การทำบุญนั้นต้องมีพิธีกรรมมากมาย การทำบุญจำเป็นหรือไม่ก็ต้องมีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

ไม่จำเป็น เพราะการทำบุญทำได้หลายอย่าง หลายโอกาส การมีพิธีกรรมเป็นส่วนช่วยเสริมให้การทำบุญเกิดประโยชน์ได้เต็มที่ พิธีกรรมมีส่วนช่วยในการเตรียมใจทุกคนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ที่ทำบุญ เช่น ทำให้สงบ และถ้าผู้ทำบุญมีหลายคน พิธีกรรมจะเป็นเสมือนอาณัติสัญญาณเพื่อช่วยให้ทุกคนพร้อมเพรียงกันในการทำบุญ

การทำบุญในทางพุทธศาสนานั้นมุ่งให้เกิดผลทางจิตใจเป็นเบื้องต้น ไม่ใช่เพียงแค่ทำบุญเพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางวัตถุเท่านั้น การถวายทาน เช่น อาหารหรือว่าปัจจัย (เงิน) นั้นก่อให้เกิดประโยชน์ทางวัตถุ แต่ว่าทางจิตใจ พุทธศาสนาก็ให้ความสำคัญเช่นกัน เพราะฉะนั้นในการทำบุญจึงมีพิธีกรรมเพื่อเตรียมใจ ขณะเดียวกันก็ยังเป็นโอกาสให้ผู้ทำบุญมีความพร้อมเต็มที่ ในทางกายและวาจา นี่เป็นเหตุผลว่าทำไมต้องมีการรับศีลก่อน การรับศีลก็คือเพื่อให้ละชั่ว ละบาป นั้นเอง เป็นการเตรียมกาย วาจา ให้มีความสะอาดเพื่อที่จะสามารถรับบุญได้เต็มที่ เหมือนกับภาชนะก่อนที่จะใส่น้ำ ก็ต้องทำความสะอาดก่อน เมื่อสะอาดแล้วจึงค่อยเติมน้ำลงไปก็จะได้น้ำที่สะอาดตามไปด้วย อันนี้คือจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของพิธีกรรม

- แสดงว่าพิธีกรรมก็มีความหมายอยู่ในตัวเองด้วยเหมือนกัน

ถูกต้อง แต่เนื่องจากพิธีกรรมเป็นแค่อุบายหรือเครื่องมือ เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่สิ่งตายตัวเสมอไป หมายความว่าเราสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลตามต้องการ อันได้แก่การเตรียมจิตหรือเตรียมหมู่คณะให้สงบใจและพร้อมเพรียงกัน และยังเป็นการช่วยทำให้ กาย วาจา สะอาดคือมีศีล

พิธีกรรมหลายอย่างมีวัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งคือเป็นการเสริมความสัมพันธ์ของผู้ที่ทำบุญ ให้มีความกลมเกลียวกัน อาทิ พิธีกรรมในงานศพ หรือพิธีทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตลอดจนประเพณีพิธีต่าง ๆ ของคนรุ่นก่อนหรือในชนบท เราจะเห็นตรงนี้ชัดเจน

- บางคนตอนทำบุญแล้วจะเคร่งครัดว่า ต้องทำพิธีกรรมให้ครบถ้วน หากขาดตกบกพร่องในบางขั้นตอนแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ ในฐานะชาวพุทธเราควรวางท่าทีต่อพิธีกรรมอย่างไร

เป็นเพราะเราไปเข้าใจว่าพิธีกรรม เป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ อะไรก็ตามที่นึกว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์แล้ว เราก็คิดว่าต้องทำให้ถูกแบบแผนครบถ้วนทุกประการถึงจะเกิดผล อันได้แก่อำนาจดลบันดาล ก็เหมือนกับ การจะทำการร่นเล่นได้ เราต้องขบรดอย่างถูกต้องทุกขั้นตอน แต่ว่าพิธีกรรมทางพุทธศาสนาไม่ใช่เช่นนั้น พิธีกรรมทางพุทธศาสนาไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลดลบันดาล หรือเพื่ออำนาจศักดิ์สิทธิ์ แต่ว่าเป็นเพียงแค่อุบายหรือวิธีการที่จะช่วยน้อมจิตเตรียมใจ กับเพื่อรักษากายวาจาให้มีศีล

ถ้าเข้าใจตรงนี้ เราจะเห็นว่าถึงแม้พยายามทำให้ถูกต้องครบถ้วนตามพิธีกรรมเสร็จแล้วจิตใจกลับหม่นหมอง หงุดหงิด ไม่สบายใจ การทำบุญนั้นก็ได้ประโยชน์น้อย

- สมมุติว่าเราอยากทำบุญ ถวายสังฆทาน หรือรับศีล แต่ห่อหุ้มไม่ได้ เราก็อาจแค่ตั้งใจ หรือใช้วิธีกล่าวตามเจตนาของเราก็คงได้

ได้ คำพูดเป็นเพียงการช่วยน้อมจิตให้เป็นสมาธิ หรือช่วยให้จิตเกิดกุศล เช่น มีความเมตตาปรารถนาดียิ่งขึ้นต่อผู้รับ

- พิธีกรรมบางส่วนเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย บางอย่างก็ทำกันมาเป็นประเพณีนิยม เราจะมีหลักในการเลือกอย่างไร ว่าพิธีกรรมใดเหมาะสม

พิธีกรรมทางพุทธศาสนาต้องเป็นพิธีกรรมที่ช่วยให้เกิด การลด การละ การเลิก เป็นเบื้องต้น จากนั้นก็ทำให้ใจสงบและเกิดปัญญา ที่เราให้รับศีลเพื่ออะไร ก็เพื่อให้ ลด ละ เลิกความประพฤติดีที่ไม่ดี ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เกิดความสงบใจ ฉะนั้นพิธีกรรมใดที่ไม่เป็นไปเพื่อการลด ละ เลิก หรือว่าไม่ช่วยให้จิตใจสงบ ขณะเดียวกันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับแล้ว ก็ทำให้ได้รับผลหรืออานิสงส์ไม่ครบถ้วน พุทธศาสนาจะเน้นมากในเรื่องสัปปริสาทาน คือการให้แบบสัปปุริส ท่านจะเน้นเรื่องเจตนาหรือสภาวะจิตของผู้ให้ ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการให้ ขณะเดียวกันวัตถุที่ให้ได้ต้องมีประโยชน์หรือเหมาะแก่ผู้รับและถูกกับกาลเวลาด้วย

- การทำบุญตักบาตรตามวาระและเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ เข้าพรรษา คือทำแบบเดียวกันมาก ๆ จะเป็นภาระ หรือเป็นสิ่งเกินจำเป็นหรือเปล่า

เราต้องเข้าใจก่อนว่าทำบุญนี้ทำได้หลายอย่าง แม้กระทั่งการให้ทานเองก็สามารถจะให้ทานแก่คนหลายประเภท ไม่ใช่เฉพาะให้แก่พระ แต่คนไทยนิยมให้แก่พระ เพราะเหตุผลใหญ่ ๆ ๒ ประการ ประการแรก พระท่านเป็นคนของสังคม ของส่วนรวม เมื่อทำประโยชน์ให้กับบุคคลประเภทนี้แล้ว ผลประโยชน์ก็จะกลับไปสู่สังคมส่วนรวม เช่น เมื่อท่านได้รับอาหาร ก็มีกำลังวังชาแนะนำสั่งสอนผู้คนได้ หรือถวายงานขามให้วัด ชาวบ้านก็สามารถยิ้มไปใช้เวลาว่างในหมู่บ้าน เป็นต้น

เหตุผลประการที่ ๒ ก็คือความเชื่อว่าพระเป็นสื่อกกลางที่ีระหว่างผู้อยู่ในโลกนี้กับผู้ตาย พุดง่าย ๆ คือเป็นเหมือนบุรุษไปรษณีย์ที่นำเอาบุญกุศลจากคนในโลกนี้ไปให้แก่คนในโลกหน้า ความเชื่อนี้ทำให้พระมีสถานะคล้าย ๆ บุคคลศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องเท่าไรนัก

ปัญหาอีกคือว่าพอเราอยากทำบุญ เรามีความเข้าใจว่าจะต้องทำบุญในวันสำคัญ เช่น วันปีใหม่ และก็ต้องถวายอาหารเลี้ยงพระหรือใส่บาตรพระเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาว่าของที่เรถวายบ่อยครั้งก็มากมายจนกระทั่งพระท่านฉันไม่หมด บางทีก็ต้องทิ้งไปหากแจกไม่หมด เราน่าจะมาคิดว่าถ้าจะทำบุญถวายพระ ทำอย่างไรถึงจะแน่ใจว่าของที่เรถวายนี้ก่อประโยชน์เต็มที่ ต้องคิดถึงสิ่งที่เราจะถวาย ไม่ใช่ถวายแต่อาหารสดหรือแม้กระทั่งเครื่องกระป๋องก็อาจจะไม่จำเป็นก็ได้ ควรลองคิดหาของถวายอย่างอื่นแทน หรือว่าอาจจะใช้วิธีการทำบุญที่ไม่ใช่การตักบาตร เช่น นำอาหารไปเลี้ยงเด็กกำพร้าหรือเลี้ยงคนแก่ในบ้านพักคนชราก็ได้

ความเชื่อเรื่องการทำบุญ

- อย่างความเชื่อที่ว่า ตักบาตรพระอย่าลืมหว่านน้ำด้วย กลัวตายไปแล้วจะไม่มีน้ำดื่ม หรืออยากให้บุญนี้ไปถึงผู้ล่วงลับไปแล้ว จะได้ไม่ทิวไทย เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนี้แท้จริงเป็นอย่างไร

นี่เป็นความเชื่อในระยะ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้ เกิดจากเสียงเล่าลือว่าคนที่ตายไปแล้วพบว่าตัวเองไม่มีน้ำกิน เกิดความทิวไทย อันนี้เป็นความเชื่อ แต่ที่จริงแล้วการทำบุญทางพุทธศาสนานี้ไม่เหมือนการทำงเด็ก การทำงเด็กมีการเผาเงินกระดาษ รถหรือบ้านกระดาษ เพราะเชื่อว่าผู้ตายจะได้รับสิ่งเหล่านั้นในภพหน้าด้วย แต่พุทธศาสนาไม่ได้มีความเชื่ออย่างนั้น

การทำบุญของพุทธศาสนานั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่การทำบุญด้วยใจที่บริสุทธิ์และเป็นกุศลขณะเดียวกัน วัตถุที่เราให้ก็เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นน้ำ บ่อยครั้งปรากฏว่าญาติโยมที่ถวายน้ำบรรจุขวดใส่บาตรพระกลับทำให้ท่านลำบาก เพราะต้องหอบหิ้วน้ำ

หลายขวดกลับวัด หลายครั้งสิ่งที่เราถวายพระกลับมากเกินความต้องการหรือเกินความจำเป็นของท่าน ในแง่การทำบุญก็มีอันส่งผลไม่เต็มที่ การทำบุญที่ได้อันส่งผลมากต้องเป็นการถวายของที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ

- อันนี้อาจจะเป็นรูปธรรมอันหนึ่งของความเชื่อที่กลายเป็นพิธีกรรมที่ทากันสืบเนื่องกันมา

นี่ไม่ใช่สิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ตรัส แต่เป็นเพียงคำแนะนำหรือความเชื่อของคนจำนวนหนึ่ง ซึ่งอ้างว่าเคยไปปรกมาก่อนแล้วฟื้นขึ้นมา

- ความเชื่อเรื่องการถวายสังฆทานเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ เพื่อเป็นการตัดกรรม การไปสร้างพระพุทธรูปถวายวัดเพื่อช่วยให้คนป่วยอาการดีขึ้น ถือเป็นการทำบุญหรือเปล่า

ถือว่าเป็นการทำบุญได้เหมือนกัน เป็นการมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เรานับถือซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว แต่ว่าการทำบุญอย่างนี้เราก็คงต้องพิจารณาดูว่า เหมาะกับโอกาสหรือเหมาะกับผู้รับหรือเปล่า แล้วก็ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของการทำบุญแต่ละอย่าง เช่น การถวายสังฆทาน สังฆทานก็

คือต้องถวายแก่หมู่สงฆ์ วัตถุประสงค์ของการมีสังฆทานก็คือเพื่อประโยชน์แก่หมู่สงฆ์ ไม่ได้มุ่งเพื่อประโยชน์ของผู้ให้ ทั้งไม่ได้มุ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ใครที่นอกเหนือจากสงฆ์หรือส่วนรวม

สำหรับการทำบุญเพื่อตัดกรรมหรือการสะเดาะเคราะห์ก็เกิดจากความเชื่อว่าได้เคยทำไม่ดีกับผู้อื่นที่เป็นเจ้ากรรมนายเวร ความเชื่อนี้มีอิทธิพลมาก ถ้าเราต้องการที่จะลดทอนผลแห่งกรรมที่เราได้ทำไว้ เราก็สร้างความดี ความดีที่เราทำนั้นก็ทำได้หลายอย่าง ไม่จำเป็นต้องทำสังฆทานเสมอไป อย่างสมัยก่อนก็นิยมปล่อยนกปล่อยปลา การบวชหรือการเข้าวัดปฏิบัติธรรมก็เป็นตัวอย่างที่มีอันส่งผลด้วยเช่นกัน

- การทำบุญโดยเริ่มจากความคิดอยากได้ประโยชน์จากบุญที่กระทำลงไป หรือเลือกทำบุญที่จะได้ผลดีกับตัวเองมาก ๆ ที่คนคิดเช่นนี้เป็นอย่างไรบ้าง

การทำบุญแบบนี้ก็มีประโยชน์อยู่ แต่พุทธศาสนาถือว่าการทำบุญอย่างนี้เป็นการยึดติด ยังมีความเห็นแก่ตัวอยู่ แท้ที่จริงมีการทำบุญที่ประเสริฐหรือมีอันส่งผลมากกว่านี้ นั่นคือการทำบุญที่ไม่หวังผลตอบแทน ไม่ได้ทำบุญเพื่อหวังรวย ไม่ได้ทำบุญเพื่อให้เกิดความสุขสบายในชาติหน้า เป็นการทำบุญเพื่อละตัวตน เพื่อลดละกิเลส ทำให้เราถึงต้องให้ทาน ก็เพราะคนเรามักจะยึดติดในวัตถุ การที่พุทธศาสนานำเรื่องการให้ทานก็เพื่อที่จะได้ละการยึดติดในวัตถุ เพื่อจะได้มีอิสรภาพ อย่างพระเวสสันดรที่ท่านเน้นเรื่องทานก็เพราะว่าช่วยให้พระองค์ได้ละวางในสิ่งที่คนเรายึดถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยท่านมุ่งประโยชน์สูงสุดก็คือการเข้าถึงวิมุตติ คืออิสรภาพ

- แสดงว่าถ้าเรานึกถึงแต่ประโยชน์ของเราที่ได้บุญในด้านการทำประโยชน์ทางวัตถุ แต่ในแง่การยกระดับจิตใจยังไม่ได้รับ

พุทธศาสนาถือว่าอานิสงส์ของบุญมี ๓ ชั้น ชั้นแรกเรียกว่าทิวฐธัมมิกัตถะ หรือประโยชน์เบื้องต้น เช่น การมีปัจจัยสี่เลี้ยงชีพ ไม่ยากไร้ เวลาเราใส่บาตร ประโยชน์ส่วนนี้เกิดขึ้นกับพระ คือท่านมีอาหารฉัน เวลาเราถวายข้าวสารอาหารแห้งหรือถวายอุปกรณ์เครื่องใช้แก่พระ ก็เกิดประโยชน์ส่วนนี้ขึ้นมา

ชั้นที่ ๒ คือเกิดประโยชน์ที่เรียกว่าสัมปรายิกัตถะ หมายถึงการมีจิตใจผ่องใสสบาย ปราศจากความเศร้าหมองขุ่นมัว คนเป็นอันมากมุ่งอานิสงส์ข้อนี้ โดยเชื่อว่าบุญที่สะสมในชาตินี้จะอำนวยผลให้มีความสุขในภพหน้า

ประโยชน์ชั้นที่ ๓ ก็คือปรมัตถะ หมายถึงนิพพานหรือความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ อันเกิดจากการละวางความยึดถือในตัวตน ถ้าเราทำบุญโดยหวังแค่ตัดกรรมหรือหวังรวย ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีเพียง ๒ ประการคือ ทิวฐธัมมิกัตถะ กับสัมปรายิกัตถะ แต่ว่ายังไม่ถึงที่สุดที่ควรจะได้ก็คือ ปรมัตถะ

ทำบุญให้ได้บุญ

- เวลาทำบุญ เจ้าภาพหวังจะให้งานออกมามี เรียบร้อยถูกต้องที่สุด แต่ก็มักจะมีการะให้ต้องจัดการหลายเรื่อง เป็นเหตุให้เกิดความขุ่นข้องขัดเคืองใจได้ง่าย คนจัดงานบุญควรวางใจอย่างไร เพื่อให้ได้บุญตามเจตนา

อันนี้เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าพิธีกรรมมีความจำเป็น เพราะว่าขณะที่เตรียมของถวายพระ หรือจัดการงานต่างๆ จิตใจเราจะขุ่นมัว แต่ว่าอย่างน้อยเราควรจะมีดวงใจในช่วงที่เราถวายทาน การมีพิธีกรรมส่วนหนึ่งก็เพื่อทำให้คนที่กำลังวุ่นวายพอมารับศีล มาบูชาพระรัตนตรัย กล่าววณโม อรหัง สัมมา ความวุ่นวายที่เกิดจากการทำงานเตรียมงานก็จะค่อยๆ สงบ

จิตก็จะเป็นสมาธิ ดีกว่าออกจากครัวแล้วก็มาถวายของให้พระเลย จิตก็ยัง่วนวายอยู่ เพราะฉะนั้น นี่คือการจำเป็นที่คนโบราณต้องมีพิธีกรรมเพื่อให้คนที่กำลังวุ่นวายจากการเตรียมงานได้มีโอกาสนั่งสมาธิให้สงบ ซึ่งก็ทำให้ได้รับอานิสงส์ของบุญเพิ่มขึ้น

แต่ถ้าจะให้ดีกว่านั้น เราควรเตรียมจิตเตรียมใจสำหรับงานบุญโดยตระหนักอยู่เสมอว่า การที่เรามีสติในระหว่างที่เราทำงาน การที่เรามีสมาธิในระหว่างที่เราทำงานก็เป็นบุญ เป็นบุญมากด้วย ขณะเดียวกัน การระงับความหงุดหงิดขุ่นข้องหมองใจก็เป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งเหมือนกัน และมีความสำคัญมากด้วย ดังนั้นจึงควรเอางานบุญเป็นโอกาสที่จะได้ฝึกฝนตนเองทางจิตใจ

คนส่วนใหญ่มักจะมีความเครียดจากการเตรียมงานก็เพราะว่ากลัวว่าจะทำได้ไม่ดีหรือว่าได้เงินน้อยไป นั่นเป็นเพราะเราไปให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าเรื่องของจิตใจ ถ้าเราทำโดยตระหนักว่าเจตนาและคุณภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญกว่าเงิน แม้เงินจะได้น้อยแต่เราทำด้วยเจตนาดีมีความภาคภูมิใจที่ได้ทำ ก็เท่ากับได้บุญแล้ว นอกจากนั้นการวางจิตวางใจเช่นนี้ยังช่วยให้เราได้ฝึกการปล่อยวางด้วย ถ้าเราปล่อยวางเป็นก็จะได้รับอานิสงส์แห่งบุญมากขึ้น ดังนั้นจึงพึงระลึกว่า ระหว่างเตรียมงานก็เป็นการทำบุญด้วยอย่างหนึ่ง

ควรยั่วว่า พุทธศาสนาให้ความสำคัญกับจิตใจมากกว่าเงินหรือวัตถุ การทำบุญที่ใจจึงมีคุณค่ามากกว่าการทำบุญด้วยเงินหรือวัตถุ มีพุทธพจน์ตรัสว่า การสร้างวิหารถวายแก่พระสงฆ์ มีผลน้อยกว่า การมีจิตเลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ การมีจิตเลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีผลน้อยกว่าการรักษาศีล ๕ การรักษาศีล ๕ มีผลน้อยกว่า การเจริญเมตตาจิต แม้เพียงชั่วขณะ

ด้วยเหตุนี้เวลาทำบุญหรือเตรียมงานบุญเราจึงควรประกอบจิตใจให้มีเมตตาอยู่เสมอ อย่าเผลอใจในความโกรธ ความเครียดมาครอบงำ

● กรณีที่เราเป็นเจ้าภาพ จะต้องบอกบุญอย่างไรถึงจะไม่เป็นภาระกับผู้อื่น

การบอกบุญคล้าย ๆ กันเป็นการเปิดโอกาสให้คนได้ทำดี อันนี้ก็เรียกว่า เป็นบุญอย่างหนึ่ง เรียกว่าเปิดตักมัย คราวนี้เราต้องตั้งจิตว่านี่เป็นการเปิดช่องให้คนได้ทำดีนะ เราอย่าไปยึดที่จำนวนเงินที่เราจะได้รับ หรืออย่าไปตั้งเป้าที่ตัวเงิน ถ้าเราไปให้ความสำคัญกับตัวเงินนี้เราจะทุกข์ ถ้าเกิดว่าเขาให้น้อยหรือบอกบุญแล้วเขาเฉย ไม่ได้ร่วมทำบุญ ก็อาจจะรู้สึกโมโห อันนี้ก็ไม่ได้บุญแล้ว เพราะบุญนี้มันต้องทำด้วยจิตที่เมตตา จิตที่เบิกบาน ทำแล้วจิตกลับหลุดเหวี่ยงหมอง มันก็ไม่ได้บุญ เรียกว่าทำบุญกลับได้บาป ต้องถือว่าเราเพียงแค่เปิดโอกาสให้คนทำดีที่เป็นบุญแล้ว

● บางครั้งเราได้รับการบอกบุญ เช่น ซองผ้าป่า ซองกุฐิน โดยเฉพาะช่วงเทศกาล เราควรทำบุญบริจาคด้วยความรู้สึกดีต่อดิถีหรือเกรงใจเจ้าภาพ ถือว่าเราได้บุญหรือเปล่า

เป็นการทำบุญเหมือนกัน แต่เป็นการทำบุญในแง่ที่ว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับ การให้ทานแก่ใครก็ตาม แม้กระทั่งมิจจาชีพหรือสัตว์เดรัจฉานก็มีอานิสงส์ด้วยเช่นกัน แต่ว่าอานิสงส์แห่งบุญแบบนี้ จะบังเกิดน้อยลง หากเราทำบุญโดยไม่ได้รับความชื่นชมชื่นเบิกบานใจเลย เพราะบุญนั้นคือซื้อแห่งความสุข ถ้าทำแล้วไม่มีความสุข ก็แสดงว่าไม่เกิดบุญในใจเรา ดังนั้นเราจึงควรทำด้วยความเต็มใจ ด้วยความปรารถนาดี ไม่ได้ไปทำเพราะเกรงใจ และไม่ควรให้ความสำคัญกับจำนวนเงิน แต่ขอให้ทำด้วยเจตนาดี

- บางคนตัวเองทำบุญด้วยความเต็มใจ แต่วิธีการอาจจะเบียดเบียนตัวเองหรือครอบครัว เช่น ไปกู้เงินมาทำบุญหรือว่าเอาทรัพย์สินซึ่งเป็นของครอบครัวไปทำบุญ โดยที่ญาติอาจจะไม่เห็นด้วย อย่างนี้ถือเป็นการหลงบุญได้ไหม

นี่เป็นเพราะเราไปเข้าใจว่าบุญหมายถึงการให้ทานเท่านั้น ฉะนั้นถ้าอยากจะทำบุญก็คิดว่าจะต้องให้ทานอย่างเดียวโดยไม่ได้อะไรมาทำความดีอย่างอื่นก็เป็นบุญเช่นกัน แม้จะไม่ได้ให้ทาน เมื่อเรารู้ว่าต้องทำบุญด้วยวัตถุแล้ว ดังนั้นเมื่อไม่มีก็ต้องไปหามาให้ได้ จนกระทั่งไปกู้มา นี่เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในการทำบุญ

อีกเหตุผลหนึ่งคือความเข้าใจว่าบุญจะได้มากก็ต่อเมื่อให้มาก บุญขึ้นอยู่กับปริมาณของเงินที่ให้ ซึ่งไม่ใช่ แม้ให้เพียงเล็กน้อยแต่ให้ด้วยจิตที่ปรารถนาดี ให้ถูกต้องตามหลักสัปปุริสทานก็ได้บุญแล้ว ปัญหาอยู่ที่ผู้คนยังเข้าใจเรื่องบุญไม่ถูกต้อง ทำแล้วจึงเกิดความไม่สบายใจและทำให้คนอื่นพลอยเดือดร้อนไปด้วย

เราทุกคนควรระลึกอยู่เสมอว่าในฐานะที่เป็นคนในครอบครัว เราก็มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ การทำหน้าที่ให้ถูกต้องในฐานะที่เป็นพ่อแม่ ก็เป็นการทำบุญ เป็นการปฏิบัติธรรมเหมือนกัน ที่นี้ถ้าเราไม่ได้ทำหน้าที่ถูกต้อง เพราะเราไปสร้างหนี้สิน ก่อความเดือดร้อนใจแก่ผู้อื่น แม้จะเป็นการกระทำในนามของการทำบุญก็ตาม ก็ไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้อง

- อย่างกรณีที่เราทำบุญ ซึ่งอาจจะไปสนับสนุนการเอาเปรียบผู้อื่น เช่น เราปล่อยนกปล่อยปลา เป็นการสนับสนุนให้มีคนไปจับสัตว์มาขาย หรือเวลาเรากับบุตร โดยซื้อจากร้านค้าที่เขาเอาอาหารมาเวียนขาย กรณีแบบนี้เราควรจะมีท่าทีต่อการทำบุญด้วยวิธีเหล่านี้อย่างไร

การทำบุญดังกล่าว ความจริงก็ได้บุญอยู่แล้ว เพราะเราไม่มีเจตนาร้าย เราต้องการให้คนปล่อยปลาได้สุขภาพที่เป็นจริง เราถวายอาหารให้แก่พระ เราก็ทำด้วยเจตนาดี แต่ส่วนใหญ่ทำไปโดยไม่รู้หรือแม้กระทั่งไม่ใส่ใจว่าจะเกิดผลอย่างไรกับนกกับปลาที่ปล่อย อะไรระยะเกิดขึ้นกับอาหารที่ถวายพระ ด้วยเหตุนี้การทำบุญจึงต้องมีสิ่งหนึ่งเข้ามาประกอบด้วยนั่นก็คือการมีปัญญาและการมีสติ

การมีปัญญาและการมีสติคือการทำด้วยความตระหนักรู้ ในทางพุทธศาสนา ในหลักคำสอนเรื่องสัปปุริสทานคือการให้ทานแบบสัปปุริส พระพุทธองค์ท่านให้ความสำคัญแก่ปัญญาด้วย คือพึงให้โดยรู้ว่าจะให้ มีประโยชน์แก่ผู้รับหรือไม่เพียงใด ถ้าทำโดยไม่รู้เรื่องเลยว่าจะให้นั้นมีประโยชน์แก่ผู้รับหรือไม่ ก็ได้บุญน้อย เช่น ถวายเหล้า บุหรี่ ยาชุด ยาของหรือสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่พระ

เพราะฉะนั้นเราต้องมี ความตระหนักรู้ มีสติ มีปัญญา ควบคู่ไปกับการทำบุญ ต้องพิจารณาด้วยว่าสิ่งที่เราให้ มีประโยชน์แค่ไหน ดังนั้นพระพุทธพจน์บอกว่าการให้อย่างเลือกเฟ้นหรือวิจยทานเป็นการกระทำที่พระพุทธรเจ้าทรงสรรเสริญ ดังนั้นแทนที่จะหลบลูหลบลตาให้ เราควรให้ด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง ใครควรถวายของที่เราให้นั้นมีประโยชน์แก่ผู้รับไหม ก่อนผลกระทบบ้าง (สมัยนี้ควรต้องพิจารณาไปถึงผล

กระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย) เช่นเราจะปล่อยนกปล่อยปลา เราก็ต้องพิจารณาว่านกปลาที่เราปล่อยนั้นได้รับอิสรภาพจริงอย่างที่เรต้องการหรือเปล่า

- มีบางคน ไม่ค่อยได้ดูแลพ่อแม่ในระหว่างมีชีวิตอยู่ หลังจากพ่อแม่ล่วงลับไปแล้วก็รู้สึกเสียใจอยากที่จะทดแทนบุญคุณ ควรจะทำบุญแบบไหนถึงจะเรียกว่าเป็นการทดแทนบุญคุณพ่อแม่ได้

การทำบุญทดแทนพ่อแม่ที่ดีก็คือขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ เพราะว่าเป็นหลักประกันแน่นอนว่า ท่านจะได้รับประโยชน์เต็มที่ แต่ถ้าเราหวังไปทำบุญหลังจากที่ท่านจากไปแล้ว เราก็ไม่แน่ใจว่าท่านจะได้รับประโยชน์อย่างที่เรต้องการหรือเปล่า ชาตินี้เรามีจริงหรือเปล่าเราก็พูดด้วยความมั่นใจไม่ได้

ในกรณีที่ท่านล่วงลับไปแล้วการทำบุญตามประเพณีก็ได้อยู่ ขึ้นชื่อว่าบุญแล้วทำได้หลายอย่าง การทำประโยชน์และการให้ทานแก่ผู้เดือดร้อนก็เป็นการทำบุญให้แก่ผู้ตายได้โดยอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่าน

- เมื่อมีคนมาบอกบุญ เราควรวางจิตใจอย่างไรจึงถือเป็นการอนุโมทนาบุญที่ได้ประโยชน์จริง ๆ

เราชื่นชมยินดีในการกระทำ การริเริ่มของคนผู้นั้น และเราก็ทำด้วยเจตนาดี ไม่ได้ระแวงสงสัยว่าเขาทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อความเด่นความดัง เรามีความศรัทธาชื่นชมยินดีในสิ่งที่เขาทำ ไม่ได้หงุดหงิดรำคาญใจหรือินทาหลังหลัง อันนี้คือความหมายของอนุโมทนา ถ้าเรามีจิตใจอย่างนี้ จิตใจเราก็เป็นสุข เป็นกุศลเกิดขึ้นในใจ ถึงแม้ว่าเราไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเต็มที่ เรียกว่า ปัตตานุโมทนา ก็เป็นบุญได้เหมือนกัน

ภาคผนวก

- พิธีกรรม

กราบ ๓ ครั้ง กราบ ๕ ครั้ง	๗๖	บังสุกุล	๘๔
นมการศาลา	๗๗	ถวายข้าวพระพุทธร	๘๕
ไตรสรณคมน์	๗๗	ลาข้าวพระพุทธร	
อาราธนาศีล ๕	๗๙	กรวดน้ำ	๘๖
สมาทานศีล ๕	๗๙	แผ่เมตตา	๘๘
อาราธนาธรรม	๘๑	สวดมนต์ก่อนนอน	๘๙
อาราธนาพระปริตร	๘๒	ถวายสังฆทาน	๘๙

- เอกสารประกอบการเรียบเรียง
- รายชื่อร้านค้าเพื่อสุขภาพและสินค้าจากชุมชน
- เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย

พิธีกรรม

☐ กราบ ๓ ครั้ง กราบ ๕ ครั้ง

กราบครั้งแรกเป็นการสักการะพระพุทธเจ้าที่ท่านได้ตรัสรู้และสั่งสอนธรรมแก่สัตว์โลก กราบครั้งที่ ๒ เป็นการสักการะพระธรรมที่พระพุทธองค์ตรัสรู้ และกราบครั้งที่ ๓ เป็นการสักการะพระสงฆ์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนและบรรลุนิพพานได้จริง

การกราบที่เพิ่มขึ้นมาอีก ๒ ครั้ง คือ กราบคารวะคุณมารดาบิดาที่ท่านได้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูเรามา และกราบครั้งที่ ๕ คือ กราบคารวะคุณครูบาอาจารย์ที่ได้สอนสั่งวิชาการแก่เรา คุณครูบาอาจารย์ในที่นี้รวมหมดทั้งครูบาอาจารย์ที่เป็นครูอาจารย์ทางโลกและครูอาจารย์ทางธรรมที่เป็นนักบวช

โดยทั่วไปมักกราบ ๓ ครั้ง ส่วนกราบ ๕ ครั้ง มักใช้กับการสวดมนต์ทำวัตร หรือสวดมนต์ก่อนนอนสุดแต่บุคคลที่จะเคารพสิ่งอื่น นอกเหนือไปจากพระรัตนตรัย

☐ นมการคาถา

คำกล่าวนมการคาถา

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

เป็นวัตรปฏิบัติที่ดีของชาวพุทธ ก่อนจะทำพิธีกรรมอันใดก็มีการกล่าวคำนอบน้อมต่อพระพุทธเจ้าเสมอ เป็นเสมือนเครื่องเตือนสติเตือนใจในตัวตนว่าต้องอ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพระศาสดาแห่งศาสนาที่เรานับถือ อันจะทำให้บรรยากาศของพิธีกรรมต่างๆ ที่กำลังเริ่มนั้นเป็นไปด้วยความสงบ

☐ ไตรสรณคัมภ์

คำกล่าวไตรสรณคัมภ์

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

อัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

พุทฺธัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

พุทฺธัมปิ อัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ อัมมัง สาระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ

เป็นพิธีกรรมที่ทรงคุณค่าอีกพิธีหนึ่ง เนื้อความว่าด้วยการน้อมรับ
พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์เป็นสรณะ เป็นเครื่องกำจัดภัยได้จริง

พระพุทธเจ้าทรงนำทางชีวิตให้เราได้พบกับแสงสว่าง พระธรรมให้
เราได้เรียนรู้ความรัก ความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และปัญญาแห่ง
การบรรลุธรรม พระสงฆ์คือผู้ที่มชีวิตเป็นตัวอย่างให้เราได้เห็นถึงชีวิตที่
บรรสานสอดคล้องกับธรรมชาติ และปฏิบัติกับเพื่อนมนุษย์ด้วยความรัก
ความเมตตากรุณาและด้วยความตื่นอยู่เสมอ

พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ปรากฏอยู่ทั่วทุกมุมของจักรวาล
ในแต่ละตัวบุคคลตลอดจนสรรพสิ่ง การถือเอาพระพุทธ พระธรรม พระ
สงฆ์เป็นสรณะหมายความว่าเรามีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าเราจะสามารถ
เป็นผู้ตื่นได้ โดยเราสามารถปฏิบัติตนได้ตามครรลองของพระอริยมรรค
เพื่อตัวเราเองและเพื่อสังคมของเรา

□ อารานาสิล ๕

คำอารานาสิล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสสะเณนะ สะหะ ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสสะเณนะ สะหะ ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสสะเณนะ สะหะ ปญฺจะ สีลานิ ยาจามะ

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอสมათานศีล ๕ โดยมีท่านเป็น
พยาน พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์แห่งการรักษากเป็นข้อ ๆ

□ สมათานศีล ๕

ขณะสมათานศีล ๕ ควรพิจารณาตามไปด้วยดังนี้

ศีลข้อที่ ๑

เว้นจากการฆ่า ห้ามมิให้ผู้อื่นฆ่า จงหาทางทุกวิธีที่เป็นไปได้เพื่อ
รักษาชีวิตของผู้อื่นและสัตว์อื่นไว้ อย่าดำรงชีพให้เป็นโทษแก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยกัน สัตว์ และธรรมชาติ

ศีลข้อที่ ๒

เว้นจากการลักทรัพย์ อย่ามีของอันควรเป็นของผู้อื่น เคารพทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่พึงปล่อยให้มีการสร้างความร่ำรวยขึ้นมาจากความทุกข์ยากของสรรพสิ่งบนพื้นโลก

ศีลข้อที่ ๓

เว้นจากการประพฤติดุคในกาม การแสดงออกทางเพศควรประกอบไปด้วยความรัก ความยึดต่อกันในช่วงกาลเวลายาวนาน พึงสังวรไว้ว่าเราอาจทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์จากผลแห่งการกระทำของเรา เราจะรักษาความสุขของเราและของผู้อื่นได้ก็ต่อเมื่อเราเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของเรา

ศีลข้อที่ ๔

เว้นจากวจีทุจริต ไม่พูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง เว้นจากการขยายข่าวที่เราก็ยังไม่เชื่อมั่นว่าเป็นจริง ไม่ติ ไม่ประณามในสิ่งที่เรายังไม่แน่ใจ ไม่เอ่ยคำที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเกิดความเกลียดชัง หรือคำที่ทำให้ความสามัคคีแตกสลายได้

ศีลข้อที่ ๕

เว้นจากการเสพสุรายาเมาทุกชนิด เราพึงรำลึกไว้เสมอว่า เราได้ร่างกายนี้มาจากพ่อแม่ และบรรพชน เราจะใช้ยาเสพติดทำลายตัวเอง ทำลายบรรพชน ทำลายอนุชน ตลอดจนปัจจุบันและอนาคตของเราเองอย่างนั้นหรือ เมื่อเราขาดสติแล้วสิกขาบทอื่นๆ อีก ๔ ข้อ เราก็ค่อมล่วงละเมิดได้โดยง่าย

ศีล ๕ มีความพิเศษและมีหัตถจริย ช่วยปกป้องรักษาชีวิตและช่วยให้เกิดความงอกงามภายใน ศีล ๕ ช่วยให้เดินทางไปสู่ความสุข ความสงบ ความหลุดพ้น และความตื่น ศีลเป็นพื้นฐานที่จะทำให้แต่ละคนมีความสุขให้ครอบครัวมีความสุข สังคมมีความสุข

ภายหลังจากรับศีล ๕ เสร็จ พระท่านจึงสรุปว่า

สีเลนะ สดะตัง ยันติ ศีลทำให้มีความสุข

สีเลนะ โภคะสัมปะทา ศีลทำให้มีโภคทรัพย์

สีเลนะ นิพพุตัง ยันติ ศีลทำให้ได้ไปนิพพาน

ตัสมา สัลล วิโสธะเย ดังนั้น พึงรักษาศีลให้บริสุทธิ์

การรับศีล ควรเป็นไปด้วยความตั้งใจจริงจะเกิดผล ไม่ใช่ตั้งใจขณะรับ แต่ต้องตั้งใจตลอดทันทีภายหลังจากรับศีลเรียบร้อยแล้วด้วย การรับศีลเดือนละครั้งเป็นการดี อย่างน้อยเพื่อเป็นการตรวจสอบตัวเอง ทบทวนตัวเอง เพื่อการเจริญงอกงามภายใน และเพื่อการศึกษาปฏิบัติของเราจะได้เจริญงอกงามและลึกซึ้งตามสิกขาบททั้งห้านั้นยิ่งๆ ขึ้นไปทุกวัน แต่หากการรับศีลเป็นไปอย่างนกแก้วนกขุนทองแล้ว การรับศีลนั้นก็คงไม่มีความหมายเช่นกัน

□ อารานธรรม

คำอารานธรรม

พรหมมา จะ โลกาธิปัตติ สะหัมปะติ

กัตถัญชะลิ อัมมิวัระรัง อะชายะละ

สันติธะ สัตตาปาปะระชักกะชาดิกา

เทเสตุ อัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง

ท้าวสหมันบดีพรหม ผู้เป็นอธิบดีของโลก ได้กระทำอัญชลีกร กราบทูล
วิงวอนพระผู้มีพระภาคผู้ประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลายผู้มีอัสลิตคือกิเลสในปัญหา
จักขุน้อยเบาบาง มีอยู่ในโลกนี้ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงแสดงธรรม
อนุเคราะห์หมู่สัตว์โลกนี้เถิด

การทำบุญในพุทธศาสนา ประกอบด้วย ๓ วิธีการใหญ่ๆ คือ ทาน
ศีล ภavana ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการทำบุญตามประเพณีไม่ว่าในงานมงคล
หรืออวมงคล นอกจากจะมีการถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ และสมทาน
ศีลแล้ว ที่มักขาดไม่ได้คือการฟังธรรมจากพระสงฆ์ การฟังธรรมจัดว่าเป็น
บุญฝ่ายภavanaมัย คือการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญา มีความรู้ความเข้าใจ
ในความเป็นจริงของชีวิต เพื่อจะได้ไม่เข้าไปในความทุกข์

ประเพณีการฟังธรรมนั้น เริ่มต้นด้วยการอาราธนาธรรมจากพระสงฆ์
ก่อน เพราะพระสงฆ์จะแสดงธรรมอย่างเป็นทางการได้ ต่อเมื่อมีผู้นิมนต์
การอาราธนาธรรมยังเป็นพิธีกรรมที่มุ่งเตรียมจิตใจของญาติโยมให้พร้อม
แก่การฟังธรรม การแสดงธรรมนั้นจะเกิดผลดียิ่งเต็มที่เมื่อผู้ฟังเปิดใจ
พร้อมรับฟังธรรม

□ อาราธนาพระปริตร

คำอาราธนาพระปริตร

วิปัติปะฏิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ	ปะริตตัง พุระะ มังคะลัง
วิปัติปะฏิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะทุกขะวินาสายะ	ปะริตตัง พุระะ มังคะลัง
วิปัติปะฏิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ	ปะริตตัง พุระะ มังคะลัง

ขอท่านทั้งหลาย จงสวดพระปริตร อันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ
วิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อให้ทุกข์ ทั้งหมดพินาศไป

ขอท่านทั้งหลาย จงสวดพระปริตร อันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ
วิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อให้ภัย ทั้งหมดพินาศไป

ขอท่านทั้งหลาย จงสวดพระปริตร อันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ
วิบัติ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อให้โรค ทั้งหมดพินาศไป

พระปริตรเป็นบทสวดที่มาจากพุทธวจนะเป็นส่วนใหญ่ เรียกอีกฝ่าย
หนึ่งว่าพุทธมนต์ เนื่องจากเป็นพุทธมนต์ จึงถือว่าพระปริตรมีอานุภาพใน
ทางปกป้องอันตรายทั้งปวง พระสงฆ์นิยมสวดในงานมงคล (เรียกว่าเจริญ
พุทธมนต์) เพื่อให้เกิดสวัสดิมงคล ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และภัยพิบัติ ใน
การทำบุญอุทิศแก่ผู้ตายก็นิยมสวดเช่นกัน (เรียกว่าสวดพุทธมนต์)

พุทธมนต์นี้เป็นภาษาบาลีทั้งหมด ล้วนมีความหมายในทางธรรม
เช่น พรรณนาคุณของพระรัตนตรัย อีกทั้งยังประกอบด้วยข้อธรรมคำสอน
เพื่อการดำเนินชีวิตที่ผาสุก แม้ผู้ฟังจะไม่รู้ความหมาย แต่หากน้อมใจให้
สงบระหว่างพระสวด จนเกิดเป็นสมาธิ ความเย็นใจ ก็ถือว่าเป็นบุญกุศล
เช่นกัน เพราะบุญหมายถึงเครื่องชำระใจให้สะอาด ปราศจากสิ่งมัวหมอง

□ บังสุกุล

คำพิจารณาบังสุกุล

อะนิจจา วัตะ สะสังขารธา อูปปาพะวะยะธัมมิโน
อูปปชชิตวา นิรุชฌันติ เตสัง วูปะสะโม สุโข

สังขารทั้งหลาย มีความไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมไปเป็น
ธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับสลายไป การเข้าไปทำความสงบแห่งสังขาร
ทั้งหลายเหล่านั้น เป็นเหตุแห่งความสุข

เป็นคาถาที่เรามักจะได้อินบอยในงานศพ เวลาที่พระท่านชักผ้า
บังสุกุลหน้าศพ คาถานี้พระท่านยังสวดเวลาทำบุญอุทิศให้ผู้ตายอีกด้วย
พิจารณาตามคำแปลข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นคำสวดที่ไพเราะและมีความ
หมายลึกซึ้งมาก วรรคสุดท้ายที่บอกว่า “การเข้าไปทำความสงบแห่ง
สังขารทั้งหลายเหล่านั้น เป็นเหตุแห่งความสุข” มีความหมายลึกซึ้งไปถึง
ว่า การเข้าไปสงบกิเลสที่ผูกมัดจิต หรือการเข้าไปทำลายอาการปรังแต่ง
ของกิเลส ทำให้จิตเกิดความสงบ เป็นเหตุแห่งความสุขสูงสุดคือพระ
นิพพานทีเดียว นับเป็นคาถาที่สอนคนที่ยังมีชีวิตอยู่และมีความหมาย
กินใจไม่น้อย

□ ถวายข้าวพระพุทธ ลาข้าวพระพุทธ

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมัง สุปะพัญญะนะสัมปันนัง สาลินัง โอะทะนัง
อุทะกัง วัระรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ

ข้าพเจ้าขอบูชาโภชนาหาร พร้อมด้วยแกงและกับข้าว และน้ำอัน
ประเสริฐนี้แด่พระพุทธเจ้า

คำลาข้าวพระพุทธ

เสสัง มังคะลา ยาจามิ

ข้าพเจ้า ขอสิ่งที่เหลืออันเป็นมงคล

แน่นอนว่าพระพุทธเจ้าท่านคงไม่ฉันอาหารที่เราประเคนให้ท่านผ่าน
องค์พระพุทธรูปอยู่แล้วเพราะพระองค์ได้ “ปรินิพพาน” ไปนานแล้ว แต่
เราสามารถเปลี่ยนมุมมองเสียใหม่ก็ได้ว่า เรานำอาหารมาบูชาท่านเหมือน
กับที่เรานำดอกไม้ธูปเทียนมาบูชาท่าน อะไรก็ตามที่เราตั้งใจจัดหามาบูชา
ด้วยความสุจริตใจถือว่าเป็นเครื่องสักการะได้ทั้งสิ้น ขอเพียงเข้าใจว่าท่าน
ไม่ได้มีจิตวิญญูณมาฉันอาหารของเราเท่านั้นเอง

พิธีกรรมนี้มีมานานแล้ว คนรุ่นใหม่ที่ชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับพิธีกรรม
คงต้องเรียนรู้ในการเปลี่ยนมุมมอง แทนที่จะยกของเก่าทิ้งไปทั้งหมด
หาไม่แล้วอาจไม่เข้าใจในภูมิปัญญาของคนโบราณและกุศโลบายที่แฝงอยู่
ในพิธีกรรมต่างๆ

□ กรวดน้ำ

กรวดน้ำอิมินา

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ

อาจริฐปะการา จะ

สุริโย จันทิมา ราชา

พรหมะมารา จะ อินทา จะ

ยะโม มิตตา มนุสสา จะ

สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ

สุขัง จะ ติวัง เทนตุ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ

ชิปปาหัง สุลละเก เจวะ

เย สันตานิ หินา อัมมา

นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ

อุชุตัง สะติปัญญา

มารา ละกันตุ โนกาสัง

พุทธาภิยะโร นาโ

นาโ ปัจเจกะพุทโธ จะ

เตสิตตะมานุภาเวนะ

อุปัชฌายา คุณุตตะรา

มาตาปิตา จะ ญาคา

คุณะวันตา นะราปี จะ

โลกะปาลา จะ เทวะตา

มัจฉัตตา เวกาปี จะ

ปุญญานิ ปะกะตานิ เม

ชิปปัง ปาเปละ โว มะตัง

อิมินา อุททิสะจะ

คัมพุทาณะเถทะนัง

ยาวะ นิพพานะโต มะมัง

ยัตถะ ชาโต ภาเว ภาเว

สัลเลโข วิริยัมหิชา

กาตญจะ วิริเยสุ เม

อัมโม นาโถ ะรุตตะโม

สังโม นาโถตตะโร มะมัง

มาโรกาสัง ละกันตุ มา

คำแปลบทกรวดน้ำอิมินา

ด้วยบุญนี้อุทิศให้

แลอาจารย์ผู้เกื้อหนุน

สุริยจันทร์แลราชา

พรหมมารและอินทราช

ยมราชมนุษย์มิตร

ขอให้เป็สุขสันต์

บุญแดงที่ข้าทำ

ให้สุขสามอย่างล้น

ด้วยบุญนี้ที่เราทำ

เราล้นได้ซึ่งการตัด

สิ่งชั่วในดวงใจ

มลายสิ้นจากสันดาน

มีจิตตรงและสติ

พร้อมทั้งความเพียรเลิศ

โอกาสอย่าพึงมี

เป็นช่องประทุษร้าย

พระพุทผู้บรรณา

พระปัจเจกพุทธะ

ด้วยอานุภาพนั้น

ด้วยเดชบุญทั้งสิบป้อง

อุปัชฌาย์ผู้เลิศคุณ

ทั้งพ่อแม่แลปวงญาติ

ผู้ทรงคุณหรือสูงชาติ

ทั้งทวยเทพและโลกบาล

ผู้เป็นกลางผู้จ้องผลบุญ

ทุกถ้วนหน้าอย่าทุกข์ทน

จงช่วยอำนวยสุขผล

ให้ลุถึงนิพพานพลัน

แลอุทิศให้ปวงสัตว์

ตัวตณหาอุปาทาน

กว่าเราจะถึงนิพพาน

ทุก ๆ ภาพที่เราเกิด

ทั้งปัญญาอันประเสริฐ

เป็นเครื่องชุดกิเลสหาย

แก้หมุมารสิ้นทั้งหลาย

ทำลายล้างความเพียรจรม

พระธรรมที่อุดม

สมทบพระสงฆ์ที่พึงผยอง

ขอหมุมารอย่าได้ข้อง

อย่าเปิดโอกาสแก่มารเทอญ

คำกรวดน้ำแบบสั้น

อิหยัง เม ญาดินัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาคะโย

ขอบุญนี้จึงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เกิด

คำกรวดน้ำมีทั้งแบบสั้นและแบบยาว เลือกใช้ได้ตามสะดวก กล่าวคำกรวดน้ำในใจหรือสวดเบา ๆ เวลาที่พระท่านสวด “ยะถา – สัพพี” ขณะที่หยาดน้ำลงภาชนะก็ไม่ต้องใช้นิ้วรอง คนที่อยู่ห่าง ๆ แค่นมมือก็พอ ไม่จำเป็นต้องกรูกันเข้ามาแตะตัวจนกลายเป็นพวง จะทำให้ดูไม่สงบ

ช่วงเวลาที่พระให้พรเป็นช่วงเวลาที่เราจะได้ทำสมาธิภาวนาไปด้วยในตัว หยุดการพูดคุย เอาจิตน้อมไปที่เสียงสวดเป็นอารมณ์และแผ่เมตตา บุญกุศล จิตจะได้เรียนรู้ถึงสมาธิ เมตตา และการแผ่แผ่ มีอภัยนวม จิตก็นมัสการพระธรรม

สำหรับบทกรวดน้ำหากยาวไปและจำไม่ได้ คิดคำพูดเป็นภาษาไทยก็ได้ว่าแผ่ให้ใครบ้างทั้งมนุษย์โลก สวรรค์ สรรพสัตว์ ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น จากนั้นก็นำน้ำที่กรวดไปเทลงดิน ไม่จำเป็นต้องเทได้ดินไม่ ขณะที่เทก็น้อมใจอุทิศบุญกุศลให้แก่คนที่เราต้องการแผ่บุญกุศลไปให้เป็นอันเสร็จพิธีกรวดน้ำ

□ แผ่เมตตา

คำแผ่เมตตา

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น

อะเวรา จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัปยา ปิชาดา จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อะนินา จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สุขี อัตตานัง ประทีรันตุ

จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย
ทั้งสิ้นเถิด ท่านทั้งหลายที่ได้ทุกข์ขอให้พ้นจากทุกข์
ท่านทั้งหลายที่ท่านได้สุข ขอให้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

แผ่เมตตาไม่อาจทำได้ด้วยวาจาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำใจ ทำมาจากใจเท่านั้น ที่สุดแล้วแผ่เมตตาก็เป็นภาวนาชั้นดีอีกวิธีหนึ่งในหลายๆ วิธีของการเจริญสติที่ช่วยลดความเครียดในใจ ช่วยลดความรุนแรงในสังคม และยังทำให้จิตผ่องใสอีกด้วย มีผลให้แก้อาณ

☐ สวดมนต์ก่อนนอน

นอกจากจะเป็นพิธีกรรมส่วนตัวที่สามารถทำเองคนเดียวได้แล้ว ยังเป็นการทำความดีก่อนนอน ก่อนที่จะหมดเวลาไปอีกหนึ่งวัน และเป็นความดีที่ไม่ต้องเสียเงินจริง ๆ หลายคนสงสัยไม่รู้จะสวดบทธะไรดี แนะนำว่าเป็นบทสรรเสริญพระรัตนตรัย (อิติปิโส ๓ ห้อง) เพราะถือว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวในใจของพวกเราชาวพุทธอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีคาถาอื่นอีกมากมาย เช่น คาถาชินบัญชร ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก เป็นบทอะไรก็ดีทั้งนั้นเพราะแต่ละบทสวดแล้วก็เป็นมงคลต่อผู้สวดทั้งสิ้น จบด้วยบทกรวดน้ำ แผ่เมตตา และเข้านอน

โดยมากเรามักทั้งศาสดาของเราให้โดดเดี่ยว ไม่ยอมไปเข้าเฝ้าท่านบ้าง หรือจะเข้าเฝ้าก็ในยามเกิดทุกข์เหตุเภทภัย โดยร้องอุทานว่า “คุณพระช่วย!” ออกบ่อย ๆ คิ่่นนี้ก่อนเข้านอนอย่าลืมไปมัสการท่านบ้าง

☐ ถวายสังฆทาน

คำถวายสังฆทานแบบสามัญ

อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ พุทธะสาสะนัสสะ จิรัญญิตียา เจวะ อัมहाภิกขุจะ ทีมะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับภัตตาหารกับ

ทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อความดำรงยั่งยืนนานแห่งพระบวรพุทธศาสนา พร้อมทั้งเพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ลีนกาลนาน เทอญ

คำถวายสังฆทานอุทิศผู้ตาย

อิมานิ มะยัง ภันเต มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต ภิกขุสังโฆ อิมานิ มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมहाภิกขุจะ มาตาปีตุอาทินัญจะ ญาคะกานัง กาละกะตานัง ทีมะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหารเพื่อผู้ล่วงลับไปแล้ว กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหารเพื่อผู้ล่วงลับไปแล้ว กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้นผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย ลีนกาลนาน เทอญ

เรื่องของคนทำดี

เครือข่ายพุทธิก

แมวกับคนหาปลา

ครอบครัวของดิฉันชอบไปทำบุญทำสังฆทานที่วัดบางนาในและปล่อยสัตว์ที่วัดบางนานอก ซึ่งเป็นวัดที่ติดอยู่ริมแม่น้ำ มีความสงบร่มเย็น

วันที่ครอบครัวของดิฉันไปปล่อยปลาตามปกตินั้น ริมตลิ่งน้ำแห่งหนึ่งเห็นโชดหิน เราก็สังเกตเห็นชายคนหนึ่งเดินเลาะตามริมตลิ่ง และมีแมวตัวหนึ่งเดินนำหน้า ในใจก็คิดว่านี่มันเซตวัด เซตอภัยทาน ทำไมไม่กลัวบาปบ้างนะ แต่ก็ไม่ได้พูดอะไร และก็ยืนดูกันเฉย ๆ

สักครู่หนึ่งแมวที่เดินนำหน้าก็หยุดเดิน และทำท่าจัดชอกหิน พร้อมกับร้องเหมียว ๆ สักพักชายคนดังกล่าวก็เดินตามมาและก็ก้มลงและเอามือล้วงเข้าไปในชอกโชดหิน และหยิบปลาออกมาตัวหนึ่ง เป็นปลาตัวใหญ่ ตอนนั้นคิดว่าชายคนนั้นคงจะนำเก็บเอาไปทำอาหาร แต่ผิฉดณัด เขานำปลาเดินไปริมน้ำและปล่อยให้ว่ายลงน้ำไป พวกเราก็เลยยืนดูเรื่อย ๆ

จำได้ว่าเห็นเขาช่วยปลาที่ค้างอยู่ตามโขดหินได้หลายตัวมาก
ครอบครัวของดิฉันรู้สึกชื่นชมในความใจบุญของเขามาก และชื่นชมใน
ความฉลาดของเขาที่ใช้แมวเป็นสื่อช่วยในการหาปลา ได้นุญทั้งคนได้นุญ
ทั้งแมว ใครๆ เห็นก็ชื่นชม ประทับใจทุกทีเลยคะ

ศุภิรภรณ์ เทียนสว่าง
สมุทรปราการ

นักเล่นหุ่นใจบุญ

คุณวัลลกเป็นเพื่อนร่วมงานของผม เขาเป็นคนขยันขันแข็ง มีความ
เป็นตัวของตัวเอง และรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่การงานสูง อยากเห็นผู้อื่น
ได้ดีโดยตลอด ไม่มีใจคิดแค้นอิจฉาริษยา แม้ว่าตัวเองจะไม่ได้ผลประโยชน์
อะไรไปด้วย แต่ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่วนรวม

แม้ว่างานที่ทำอยู่จะชวนให้เป็นคนเห็นแก่ตัว คืองานนักวิเคราะห
หุ่นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งน่าจะเป็นคนโลภโมโหสัน แต่
ว่าคุณวัลลกกลับหาเวลาว่าง (ซึ่งปกติก็หายากอยู่แล้ว) ทำกิจกรรมเพื่อสังคม
และชุมชนของตนเองตลอด รวมทั้งการจัดกิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด
ที่ชุมชนหมู่บ้านเอราวัณ จังหวัดปทุมธานี ตอนแรกๆ ก็ไม่ค่อยมีใครร่วมมือ

ตอนหลังนี้มีหลายชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานีเข้าร่วมด้วย ล่าสุด
คุณวัลลกก็จะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดแข่งขันฟุตบอลที่ชุมชน มี
หลายสิบชุมชนส่งทีมฟุตบอลมาร่วมงาน และงานนี้จะไม่ให้กินเหล้าหรือ
สูบบุหรี่ภายในงาน เป็นการส่งเสริมสุขภาพล้วนๆ

พื้นเพคุณวัลลกเป็นคนจังหวัดเลย เขาก็จะทอดกฐินไปจัดสร้าง
สิ่งสาธารณประโยชน์ให้กับวัดและชาวบ้านที่นั่นเสมอ ล่าสุดนี้ก็จะ
จัดสร้างประปาในวัด เพื่อให้คนในหมู่บ้านดังกล่าวได้ใช้ประโยชน์ร่วมด้วย

ที่สำคัญคุณวัลลกทำดีทั้งหมดนี้ไม่ได้หวังผลตอบแทนรางวัลอะไร
ทั้งสิ้น ขอแค่ทำแล้วทำให้คนอื่นและสังคมส่วนรวมมีความสุขก็เป็นสุขใจ
สำหรับคุณวัลลกแล้ว คนเช่นนี้เป็นคนเล็กๆ ทำงานเงียบๆ ไม่มีใครเห็น
แต่เขาก็มีความสุขในสิ่งที่เขาทำและเขาเป็นครับ ผมอดชื่นชมเขาไม่ได้จริงๆ

ณัฐวุฒิ รุ่งวงศ์
กรุงเทพฯ

เพื่อนผู้แสนดี

ผมมีเพื่อนคนหนึ่งจบแพทย์และเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาแพทย์ โดยเขามีอาชีพเสริมคือขายน้ำเต้าหู้และอาหารสุขภาพ (หลายคนมองเขาแปลก ๆ ที่มาขายของอย่างนี้) เพื่อนผมจะนำอาหารมาขายให้ทุกวันพุธ ผมเคยถามเล่น ๆ ว่าที่เอามาขายนี้ได้กำไรเยอะไหม (เขารับมาขายให้ที่ทำงานและคนอื่น ๆ หลายคน) ผมกลับได้รับคำตอบที่ทำให้ประหลาดใจคือ ไม่ได้กำไร (เป็นเงิน) เลย เพียงแต่อยากให้คนอื่นมีสุขภาพดี แค่นั้นค่า มาส่งให้ถึงที่ก็ถือว่าได้กำไรแล้ว

บางทีลูกค้ารับของแล้วเกิดเสีย เขาก็เป็นธุระไปเปลี่ยนให้ บางครั้งถูกลูกค้าเบี้ยวมีของเหลือ ก็นำไปแจกให้พวกลูกจ้างที่ทำงาน เพื่อนผมทำงานราชการ เงินเดือนน้อยมากครับสำหรับผู้จบแพทย์ (ประมาณ ๘,๐๐๐ กว่า) แต่เขาก็ทำงานอย่างมีความสุข เพราะเป็นคนสันโดษในวัตถุ และยังมีเหลือเผื่อแผ่คนอื่นด้วย บางทีก็ให้คำปรึกษาและรักษาโดยไม่คิดสตางค์แก่ผู้มียาได้น้อย

เขาเล่าให้ฟังว่าที่ทำงานมีคนเก่งเยอะ บางคนเป็นศาสตราจารย์ ดอกเตอร์และดีกรีอะไรต่าง ๆ มากมาย แต่กลับทำงานไม่มีความสุข เพื่อนร่วมงานไม่ชอบเขาเลย เพื่อนผมไม่อยากเป็นเช่นนั้น จึงตั้งใจทำความดี โดยเกื้อกูลคนอื่นและพยายามให้มีความขัดแย้งน้อยที่สุด ผมประทับใจในความดีของเพื่อนคนนี้มากครับ คิดว่าถ้าคนในสังคมมีความปรารถนาดีต่อกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากกว่าที่เป็นอยู่ สังคมไทยคงน่าอยู่ขึ้นครับ

สมคน เอี่ยมสรรพางค์
กรุงเทพฯ

อย่างนี้ก็มีในโลก

ผู้ชายคนนี้ เขาเป็นคนที่ใจดี มีเมตตาและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คนอื่นมาก ไม่ว่าใครเดือดร้อน ถ้าเขารู้และพอที่จะช่วยได้ เขาก็ช่วย ถ้าตัวเองช่วยไม่ได้ เขาก็พยายามหาวิธีที่จะช่วยให้ได้

มีอยู่วันหนึ่ง เขาได้ไปกินก๋วยเตี๋ยวที่ร้านแห่งหนึ่ง แม่ค้าคนหนึ่งก็มาถามเพื่อนที่ไปด้วยว่าให้ยืมเงินสัก ๕,๐๐๐ บาทได้ไหม คือว่าไม่ได้จ่ายค่าเช่า แล้วเจ้าของที่จะไม่ให้ขายแล้ว เพื่อนเขาบอกว่าไม่มี ผู้ชายคนนี้ก็เลยเดินไปกดตู้ตั้งค์มาให้แม่ค้าคนนั้น ๕,๐๐๐ บาท โดยที่ไม่รู้จักชื่อแม่ค้าด้วยซ้ำ

แม่ค้าบอกว่า สั้นเดือนจะคืนให้ แต่ก็ผิดผ่อนมาเรื่อย ๆ ผู้ชายคนนี้ก็ไม่ไ้ว่าอะไร จนเวลาผ่านไป ๔ เดือน ถึงจะได้ครบ โดยที่ผู้ชายคนนั้นไม่ทวงเลย เขาบอกว่าอยากให้คนอื่นได้มีโอกาสได้ทำมาหากิน ถ้าโอกาสนั้นเขาสามารถหยิบยื่นให้ได้ เขาก็เต็มใจ ผู้ชายคนนี้เป็นคนที่น่ารักมาก ใคร ๆ ที่ได้รู้จักก็จะรู้สึกเหมือนติดใจ

ศุภกาญจน์ อินทะรังษี
กรุงเทพฯ

น้ำใจของเด็ก ๗ ขวบ

เรื่องที่จะเล่านี้เป็นเรื่องของลูกของดิฉันเองค่ะ ลูกดิฉันอายุ ๗ ขวบ อยู่ชั้น ป.๑ ตอนเย็นหลังเลิกเรียนเขาจะไปเล่นกับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนที่บ้านดิฉันอยู่ใกล้โรงเรียนของลูก มีเพื่อนของลูกคนหนึ่งเขาเป็นลูกภารโรงในโรงเรียน พ่อของเขาจะเป็นคนดุลูก และบางครั้งก็ตีลูก

วันหนึ่งลูกฉันวิ่งกระหืดกระหอบมาหาดิฉันแล้วบอกว่า “แม่ ๆ แม็คขอตั้งค์หน่อย ๑๐ บาท” ดิฉันถามลูกตามปกติว่า “จะเอาไปทำอะไรจะ ก็แม่ให้แม็คไปแล้วไง ๑๐ บาท แล้วแม็คจะเอาไปซื้ออะไรอีกล่ะ”

ดิฉันถามตามประสาความที่อยากหัดนิสัยให้ลูกเป็นคนประหยัด ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย ลูกของดิฉันตอบว่า “แม็คจะเอาไปให้แก๊งค์ครับ” “แล้วลูกต้องเอาไปให้เขาทำอะไรล่ะ” ดิฉันถามเหตุผล ลูกตอบ “แก๊งค์ทำเงินหาย ๑๐ บาทครับ”

ดิฉันบอกลูก “แล้วแม็คทำเงินเขาหายหรือเปล่า หรือว่าแม็คเอาของเขาไปแล้ว” ลูกของดิฉันตอบ “เปล่าเอานะแม่ แม็คไม่ได้เอา ไม่รู้แก๊งค์

ทำหยาที่ไหน” ฉันทอธิบายให้ลูกฟัง “ก็ในเมื่อแม่ไม่ได้เอาไป เขาทำหยาเอง แม่จะต้องเอาเงินไปให้เขาทำไมละจ๊ะ ถ้าเขาทำหยาอีกแม่ก็ต้องมาขอแม่เพื่อเอาไปให้เขาตลอดเลยหรือจ๊ะ”

ฉันทพยายามอธิบายเหตุผลให้เขาฟัง แต่แม่ก็ยืนยันจะขอให้ได้ “แม่ครับ แม่ขอตั้งค์เถอะ ๑๐ บาท แม่จะเอาไปให้แก่ง” ลูกยังไม่ยอมแพ้

จริง ๆ ฉันทก็ให้เขาได้ แต่ดิฉันอยากจะสอนลูกด้วยจึงพูดต่อ “แม่คิดตั้งค์ของแก่งหยา ไม่รู้จริงหรือเปล่า แม่ไม่รู้ แม่ก็อยากจะเอาไปให้เขา แม่รู้แม่ก็อยากช่วยเขา แต่แม่อยากให้รู้ว่แก่งเขาควรจะได้รับผิดชอบก็ในเมื่อแม่ไม่ได้ทำให้ตั้งค์เขาหยา ต้องเอาไปให้เขาทำไม แล้วถ้าเขามาบอกแม่คว่าหยาอีก แม่ก็จะเอาไปให้เขาอีกทุกครั้งไป มันไม่ถูกนะลูก”

ลูกดิฉันตอบว่า “แม่ขอแค่ครั้งสุดท้ายครับแม่ พรุ่งนี้แม่ไม่ต้องเอาตั้งค์ให้แม่ก็ได้ หักค่าขนมของแม่ก็ได้ แม่ แม่คงสารแก่ง ถ้าแก่งไม่เจอตังค์ พ่อของแก่งจะตีแก่งครับ นะแม่นะ ขอตั้งค์แม่คนน้อยแม่จะเอาไปให้แก่ง”

ดิฉันฟังลูกดิฉันแล้วก็ให้คิดว่า ลูกดิฉันช่างมีน้ำใจต่อเพื่อนเหลือเกิน สอบถามเลยได้ความว่าพ่อเขาจะตีหากหาตั้งค์ไม่เจอ ลูกดิฉันเลยเห็นเหตุการณ์ก็เลยสงสารเพื่อนเลยวิ่งมาขอแม่ตัวเอง ฉันทเลยต้องควักตั้งค์ให้ลูกพร้อมกับเอ็นดูในความมีน้ำใจของลูกตัวเอง

ปิยวุฒิ นันทไชย
ขอนแก่น

คุยชยะเพื่อเพื่อนร่วมโลก

ทุกเช้าดิฉันจะลุกขึ้นมาใส่บาตรที่สี่แยกในซอยทุกวัน วันหนึ่งขณะที่ยืนรอนู้นั้น ก็เห็นชายหนุ่มคนหนึ่งทำทางเหมือนคนอาชีพขายแรงงาน เนื้อตัวไม่ค่อยสะอาด ก้มลงคุยเขี่ยในถังชยะ ในใจนึกว่าคงจะหาเศษกระป๋อง กระดาษไปขาย ช้าง ๆ ตัวเคื่ก็มีสุนัขตัวหนึ่งยืนรอนู้อยู่ แล้วชายคนนั้นก็หยิบถุงพลาสติกได้หนึ่งถุง ช้างในมีเศษอาหารที่คนเขาเหลือรับประทานทิ้งไว้ แล้วเขาก็ก็้อออกมาแล้วเอาให้สุนัขกิน แต่ตัวเขาไม่ได้กินเองเลย ลักพักก็เห็นเขาเดินไปให้อาหารสุนัขตัวอื่นที่อยู่ในซอยอีก

เห็นแล้วน้าชื่นชมในน้ำใจของเขาที่ไม่รังเกียจที่จะลงไปคุยอาหารในถังชยะที่สกปรกเลย

เพชรรัตน์ พูลสวัสดิ์
กรุงเทพฯ

คนเก็บปลาเน่า

ที่คณะของผมจะมีสระน้ำอยู่แห่งหนึ่ง ซึ่งสระนี้จะเป็นสระที่รวมน้ำจากที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจากห้องน้ำ บ่อบำบัด แหล่งน้ำใต้ตัวอาคารเรียน ทำให้น้ำมีสีและกลิ่นที่แรงน่าดู แต่เนื่องจากทำเลข้างๆ สระน้ำนั้น ร่มรื่นและอากาศเย็นสบาย ทางคณะจึงจัดโต๊ะม้าหินอ่อนมาให้นักศึกษาได้นั่งทำงานและอ่านหนังสือกัน ๑๐ กว่าชุด ที่แห่งนี้จึงคับคั่งตลอดช่วงกลางวันจนเย็น แต่ภายหลังมาปรากฏว่าน้ำเน่ามากและทำให้ปลาน้ำที่อยู่ในสระนั้นทยอยกันตายวันละ ๘-๑๐ ตัว ส่งกลิ่นตลบอบอวลไปทั่วบริเวณ ทำให้บรรดาคนที่เคยไปนั่งที่บริเวณนั้น ต่างก็ต้องโยกย้ายไปหาทำเลใหม่แทน แต่ก็ยังมีบางคนที่ต้องทนสูดกลิ่นปลาเน่าต่อไป เพราะไม่มีที่อื่นที่จะไป แล้วคุณลองคิดดู ปลาตายทุกวัน แต่ไม่เคยมีใครเก็บ ผมเคยไปถามแม่บ้านว่าทำไมไม่มีใครเก็บไปทิ้ง เขาตอบว่า “อ้อ ปลอยไว้จนแห้งเดี๋ยวก็หายเหม็นเองแหละ”

ผ่านไปหลายวัน จำนวนปลาที่ตายก็มากขึ้น กลิ่นก็แรงขึ้น จนมาวันหนึ่ง ผมเห็นมีพี่ผู้ชายคนหนึ่งเขาจะเอาถุงดำและกระชอนใหญ่ๆ มาตักปลาที่เน่านั้นใส่ถุงเอาไปทิ้ง โดยที่ไม่รังเกียจกลิ่นเหม็นเน่า และสภาพของตัวปลาเลย ทั้งๆ ที่บางตัวก็เพิ่งจะดูไม่ได้ก็มี แต่พี่เขาก็ตักทุกวัน และก็เอาไปฝังบ้าง เอาเข้าเตาเผาขยะที่คณะบ้าง จนวันหนึ่งผมมีโอกาสได้คุยกับพี่เค้า ก็เลยถามเขาว่าพี่ทำเนี่ยพี่ทำไปเพราะอะไร คำตอบที่ผมได้รับมันทำให้ผมอึ้งไปเลย เพราะพี่เขาบอกว่า

“พี่พี่ทำลงไปนี่ ก็ไม่ได้มีใครบังคับหรือได้ผลตอบแทนอะไรหรอก เพียงแต่ว่า พี่อยากให้น้องที่เขามานั่งอ่านหนังสือบ้าง มานั่งทำงานบ้าง ได้ทำงานอย่างสบายใจ ไม่มีกลิ่นอะไรมาทรมานใจ และพี่ก็คิดว่าปลาที่เขาตายไปทุกวันนี่เขาก็เป็นเพื่อนร่วมโลกของเรา เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่ต่างกัน เราลองมาคิดเปรียบเทียบดูสิ ขนาดคนบางคนที่ไม่ใคร่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมเลย หรือคนบางคนอาจจะทำแต่ความเดือดร้อนให้แก่คนในสังคมเป็นประจำ เวลาเขาตายลงไป สรีระร่างกายของเขายังมีคนอุทิศมาจัดฌาปนกิจให้ ไม่มีใครทิ้งไว้ให้เน่าเหม็นพอนะพี่หรือ แล้วนี่นับประสาอะไรกับปลาที่ไม่เคยมีพิษสงอะไรกับใคร และไม่เคยจะไปทำร้ายใคร มีแต่ที่จะอุทิศเลือดเนื้อเป็นอาหารให้แก่มนุษย์ แล้วนี่เราจะช่วยเก็บซากศพของเขาหน่อยไม่ได้เชียวหรือ”

พี่เขาพูดได้ทำให้เราได้คิดอะไรหลาย ๆ อย่างเลยนะครับ

พี่ระพงษ์ คำพรหม
นครพนม

คนตีกลางถนน

ทุกวันตอนเช้าผมจะไปขึ้นรถที่สี่แยกเทพารักษ์ วันหนึ่งขณะที่กำลังรอรถอยู่ตามปกติ ก็มีท่อนไม้หน้าสามที่แฉกตรงกลาง ยาวประมาณ ๒ เมตร วางพิงเสาไฟฟ้าที่ตั้งอยู่บนเกาะกลางถนนหล่นลงมาพาดไปบนถนนครึนครินทร์ เมื่อรถวิ่งผ่านก็จะทับท่อนไม้ให้ดีดกระเด็นไปมา ซึ่งอาจเกิดอันตรายได้ถ้ารถที่ขับมาไม่ระวัง และยิ่งถ้าเป็นรถมอเตอร์ไซด์ก็จะยิ่งอันตรายใหญ่ ผมมองไปรอบๆ ก็พบว่าบางคนก็ไม่สนใจ แต่บางคนก็กำลังมองไปที่ท่อนไม้ท่อนนั้นอยู่ อาจจะคิดเหมือนผมคือ จะเดินไปช่วยเก็บท่อนไม้ออกไปไว้บนเกาะกลางถนนดีไหม

แต่แล้วผมก็เห็นผู้หญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง แต่งชุดเป็นพนักงานออฟฟิศ เธอกำลังข้ามถนนมาหยุดอยู่บริเวณนั้นพอดี เธอคงมองเห็นท่อนไม้ท่อนนั้น และเมื่อได้จังหวะเธอก็รีบวิ่งลงมายกท่อนไม้ที่บริเวณปลายท่อนข้างหนึ่งขึ้นแล้วพยายามลากไปไว้บนเกาะกลางถนน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่รถที่ผ่านมา แล้วก็ลากไปไว้บนเกาะกลางถนน ผมจึงรู้สึก ว่า ผู้หญิงคนนั้นเป็นคนดี เป็นคนที่ยอมเสียสละแม้ว่าจะเป็นผู้หญิงตัวเล็ก ๆ แต่งชุดพนักงานออฟฟิศ ซึ่งไม่สะดวกเลยที่จะไปยก หรือลากท่อนไม้นั้นขึ้นมาไว้บนเกาะกลางถนน แต่เธอก็ตัดสินใจทำโดยที่ไม่ได้ลังเลเลย

สังคมนี้ยังคงมีคนดีอยู่เสมอ ถ้าเราลองมองดูรอบๆ ตัวเราครับ

เวชยันต์ เงินศรีสุข

สมุทรปราการ

เอกสารประกอบการเรียนเรียง

๑. ดิษ นัทธันท์, ส.ศิวรักษ์ เรียบเรียง, *พิธีกรรมสำหรับพุทธศาสนิกกร่วมสมัย*, ส่องสยาม จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งแรก, มีนาคม ๒๕๓๖
๒. ปัญญานันท์ภิกขุ, *สังฆทาน*, ช่อระกา จัดพิมพ์
๓. พระครูอรุณธรรมรังษี (เอี่ยม สิริวณฺโณ), *มนต์พิธีแปล*, โรงพิมพ์อักษรสมัย
๔. พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, มกราคม ๒๕๓๘
๕. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *กรณีธรรมกาย* (ฉบับขยาย-เพิ่มเติม), สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, เมษายน ๒๕๔๒
๖. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *ก้าวไปในบุญ*, บริษัท สหธรรมิก จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ ๒, มีนาคม ๒๕๔๒
๗. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), บรูส อีแวนส์ แปลเป็นภาษาอังกฤษ, *ธรรมบุญชีวิต* (ฉบับปรับปรุง-เพิ่มเติมใหม่), กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการจัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๑, พฤศจิกายน ๒๕๔๐
๘. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *พุทธธรรม*, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, พฤษภาคม ๒๕๔๒
๙. พระเอื้อน ปุณฺณมโม, *หนังสือทำวัตรสวดมนต์*, วัดหนองยาง นครราชสีมา ศูนย์วิปัสสนาเคลื่อนที่แห่งประเทศไทย, วัดสุธารณประสิทธิ์ จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งแรก
๑๐. พุทธทาสภิกขุ, *ทำบุญสามแบบ*, สุขภาพใจ จัดพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, มีนาคม ๒๕๓๙

บุคคลหรือองค์กรใดสนใจจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือ “ฉลาดทำบุญ” เพื่อแจกจ่ายแก่วัด หอสมุด โรงเรียน เด็กและเยาวชน หรือในงานสาธารณกุศลอื่นๆ ผู้จัดพิมพ์ยินดีดำเนินการจัดพิมพ์ให้ในราคาทุน หรือกรณีสั่งซื้อจำนวนมาก ในเทศกาลงานบุญพิธีต่างๆ ตั้งแต่ ๑๐๐ เล่มขึ้นไป ลด ๓๐% ๒๐๐ เล่มขึ้นไป ลด ๓๕% โปรดติดต่อเครือข่ายพุทธิกา โทรศัพท์ ๐๒-๘๔๒-๕๐๕๓, ๐๘๖-๓๐๐-๕๕๕๘, ๐๘๙-๙๐๖-๓๔๔๘, ๐๘๑-๖๕๔-๗๒๔๑ โดยโอนเงินเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาอรุณอมรินทร์ ชื่อบัญชี “เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย” เลขที่บัญชี ๐๕๗-๑-๑๗๐๗๔-๓

เครือข่ายพุทธิกา

การจะรักษาพระศาสนาให้ยั่งยืนนั้นมิใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลใดเพียงกลุ่มเดียว ทั้งมิใช่เป็นความรับผิดชอบที่จำกัดอยู่กับพระสงฆ์หรือรัฐบาลเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนและเป็นความรับผิดชอบที่พระพุทธร่องค์ทรงมอบหมายแก่พุทธบริษัททั้งหลาย

ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่พระพุทธศาสนาประสบภาวะวิกฤต จึงควรที่ชาวพุทธทุกคนจะร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามและกลับมามีความหมายต่อสังคมไทย รวมทั้งยังประโยชน์แก่สังคมโลก

ด้วยเหตุนี้ “เครือข่ายพุทธิกา” จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการมีองค์กรประสานงานในภาคประชาชน สำหรับการเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เครือข่ายพุทธิกา ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก ๙ องค์กร ได้แก่ มูลนิธิโกมลคีมทอง มูลนิธิเด็ก มูลนิธิพุทธรธรรม มูลนิธิสุภาพไทย มูลนิธิสานแสงอรุณ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน เสมสิกขาลัย มูลนิธิเมตตาธรรมรักษ์ และกลุ่มเสขิยธรรม